

У НУМАРЫ

**У Беларусі таксама
можна ганіць Абаму**

У Мінску адбыўся круглы стол з удзелам прадстаўнікоў лукашэнкаўскіх і недзяржарыйных СМІ — сярод іх былі Зімоўскі, Літвіна, Сярэдзіч, Якубовіч, — а таксама Пяткевіч і єўрапейскіх дыпламатаў.

Старонка 5.

**Іван Шыла будзе
служыць
з Аляксандрам
Лукашэнкам**

Старонка 4.

**Гісторыя аднаго
размеркавання**

Журналіст прасачыў траекторыю маладога спецыяліста. Старонка 10.

**Прыма Купалаўскага
Ганна Хітрык абвясціла
вайну папсе**

«Людзі не дурныя, праста прывыклі», кажа яна. Старонка 11.

**Падтрымаем
беларускага настаўніка**
Рэйд па школах Мінску.
Старонка 13.

Віктар Шалкевіч

Народжанаму быў у дарозе — 50. Старонка 14.

**Програма незалежнага
тэлеканалу «Белсат»
на тыдзень.** Старонка 15.

«Наша Ніва»
з'яўляецца
ў кіёсках у Мінску
ў сераду ад абеду,
у рэгіёнах —
у чацвер. На газету
можна і падпісацца
— старонка 2.

**Пасол Расіі палез
у пярод Бацькі ў пекла**

Старонка 3

**Калі табе
чатырнаццаць**

Старонка 12

**Гісторыя: вайсковыя
фармаванні БНР**

Старонка 9

Паляць, падрываваюць, дэстабілізуюць

На пагаршэнне эканамічнай сітуацыі лукашэнкаўцы адзягавалі тонка зрэжысіраванай прапагандысцкай кампаніяй.

Н.АЛЕКСАНДР ВІСЛО

Раніцай 8 лютага мінскае спецпадраздзяленне па баракбце з тэарызмам «Алмаз» правяло ператрус і на офісе фірмы «Ніка-таксі 22222», заснавальнікам якой некалі быў Аўтуховіч, а па вызваленні працаўнікіў там звичайным кроўцам. Шукалі зброю, а таксама ўсё, што можа быць звязанае з выбоюхой. Дома ў Лявонава сканфіскавалі волова і паяльнік. У Аўтуховіча сканфіскавалі камп'утар і асабістыя запісы. Арыштаваных адвезлі ў Ізялятар часовага ўтрымання ў Мінск.

Вобушкі адбыліся яшчэ ў некалькіх ваўкаўскіх сям'ях, звязаных з рухам апазіцыі. Прыватні, дома ў дзяцялугата Вярхоўнага Савету XII склікання (1990—1995) Мікалая Аксаміта забрали агітацыйныя матэрыялы з апошніяй презідэнцкай кампаніі, газеты, два бел-чырвона-белыя сцягі. Маўляў, па справе ліпенскага выбою. Хошь Аксаміт ужо некалькі гадоў як працуе за мяжой.

Шманіл ўсіх, хто хоць неiek мог быць звязаны з Аўтуховічам. «Алмазаўцы» мініштрульнікам

праверылі не толькі хаты, але і агароды, дачы. Адбыўся ператрус і на офісе фірмы «Ніка-таксі 22222», заснавальнікам якой некалі быў Аўтуховіч, а па вызваленні працаўнікіў там звичайным кроўцам. Шукалі зброю, а таксама ўсё, што можа быць звязанае з выбоюхой. Дома ў Лявонава сканфіскавалі волова і паяльнік. У Аўтуховіча сканфіскавалі камп'утар і асабістыя запісы. Арыштаваных адвезлі ў Ізялятар часовага ўтрымання ў Мінск.

Вечарам таго ж дня пра затриманне паведаміла Беларуское тэлебачанне. Відоўца аналітычнай «Панарамы тыдня» Юры Пракопаў спасылкай на праслужбу МУС паведаміў, што затриманая група жыхароў Ваўкаўскіх висыкі, якія паддараюцца ў арганізацый і здзяйсненні шэрагу

цяжкіх злачынстваў.

У прыватнасці, было сказана пра падпалы і падрывы маёmacі дзяржаўных службвойцаў. Такім чынам яны выказвалі нязгоду з несправядлівымі, з іх меркавання, раешэннямі гарадскіх уладаў адносна іхніх фірм. БТ паведаміла, што пры ператrusах у кватэрах арыштаваных была знайдзена выбоюхой і агнястрэльная зброя. Сваіяк затрыманых гэтага не пачвярджаюць.

Супраць арыштаваных высунутое абынавачанне па артыкуле 218 частка 2 КК «Наўмыснае зіцічэнне альбо пашкоджанне маёmacі, якое прывяло да значных страт». Санкцыі паводле артыкулу — ад 3 да 10 гадоў.

Паводле звестак былога следчага, праваабаронцы Алега Воўчака, у 2004 годзе ў Ваўкаўску насам-

рэч быў здзейснены падпал прывантажадому начальніку мясцовага РУУС падпялоўніка Віталія Кацубы. Цяпер той сп. Кацубы працуе дырэктарам мясцовай друкарні.

Падчас сустэрэчы з дочкамі Лявонава і Асіпенкі Кацуба сказаў, што не падаваў ніякіх заяўў у міліцию не разумее прычын арышту, бо за падпал у турме ўжо адбывае пакарані іншыя чалавекі.

Тая самая сітуацыя з былым падатковым інспектарам Мандаўкам, у якога ў 2005 годзе падпялі дом, гараж і аўтамабіль. Але і па ягонай справе ёсьць асуджаны, і ніякіх дадатковых заявў у міліцию ён не падаваў.

Паводле звестак былога следчага, праваабаронцы Алега Воўчака, у 2004 годзе ў Ваўкаўску насам-

Працяг на старонцы 3.

МЗС рэкамендавала паслу Расіі не лезці паперад Бацькі ў пекла

Цягам мінулага тыдня высокім чыноўнікам неаднаразова даводзілася абвяргаць інфармацыю, што беларускія хлопцы будуць служыць у гарачых кропках, пра ўвод адзінай валюты саюзнай дзяржавы, а таксама аб будаўніцтве Астравецкай АЭС на расійскія гроши.

Ужо на наступны дзень па віртанні Лукашэнкі ў Мінск з паседжанням найвышышае дзяржрады Беларусі і Расіі, а таксама саміту АДКБ беларускія чыноўнікі выступілі з цалым шэрагам абвяржэнняў, як выказаўся міністр замежных спраў Сяргей Мартынаў, «некарэктных інтерпрэтаций наўважлівых журналістах асобных СМИ».

«Уздел Беларусі ў Калектывных сілах аператыўнага рэагавання АДКБ не прадугледжвае ўздел беларускіх салдатаў у якіх-небудзь ваенных канфліктах за межамі Беларусі», — было адразу заявлены анатымным прадстаўніком беларускай делегацыі ў Москве.

Гэтую заяву «крыніцы» імгненна разтрыгавалі БЕЛАТА і ўсе дзяржаўныя СМИ, што можа быць сведчаннем непапулярынсці ў беларускім грамадстве ідэі абароннай інтэграцыі з нестабільнымі краінамі былога СССР. Відавочна, улады благіліся негатыўнай рэакцыі на чарговыя крокі, які ўцігвае Беларусь у арбіту расійскіх інтаресаў.

Аналагічную абвяржэнную прагучалі і адносна пераходу на адзінную валюту і фінансовых пагадненняў, якія, у сваю чаргу, ставяць пад сумнеў нечуваныя эканамічны поспех беларускай мадэлі. Міністр замежных спраў Сяргей Мартынаў заяўіў, што гаворка вялася толькі пра ўвядзенне расійскага рубля як рэгіянальны валюты.

У пятніцу ў Мінску прэ-канферэнцыя даваў пасол Расіі Аляксандр Сурыйкаў, які выказаўся на некаторых актуальных пытаннях «саюзной дзяржавы».

У прыватнасці, ён не выключыў магчымасці ўзделу беларускіх вайскоўцаў у аперациях па рамках АДКБ за межамі Беларусі. «Частка сілаў аператыўнага рэагавання на выклікі тэра-

рызу, наркографіку будзе сфармавана і ў Беларусі. Міжрадавы пагаднені стаць усё ж вышэй за заканадаўства асобных краін», — сказаў А. Сурыйкаў.

Цана на прыродны газ у першым квартале 2009 г. для Беларусі складзе трохі больш за \$200 за 1000 кубоў, сказаў ён. Сярэднегадавая цана будзе складаць блізу \$150, яна будзе

Расія сутыкнулася з самай жорсткай дыпламатычнай рэакцыяй Мінску за апошнія гады.

рызу, наркографіку будзе сфармавана і ў Беларусі. Міжрадавы пагаднені стаць усё ж вышэй за заканадаўства асобных краін», — сказаў А. Сурыйкаў.

Цана на прыродны газ у першым квартале 2009 г. для Беларусі складзе трохі больш за \$200 за 1000 кубоў, сказаў ён. Сярэднегадавая цана будзе складаць блізу \$150, яна будзе

залежыць ад пераразліку цэнаў на нафту. У беларускім бюджэце на сёлета цана на газ закладзена ў памеры \$148 за 1000 кубаметраў.

Будаўніцтва Астравецкай АЭС будзе здзяйсніца за кошт расійскага крэдытавання, паведаміў дыпламат. «Расія пойдзе на максімальна выгадныя для Беларусі ўмовы», — сказаў А. Сурыйкаў. З ягоных словаў, кошт будаўніцтва АЭС складзе прыкладна \$3—5 млрд.

Вечарам таго ж дня прэ-сакратар МЗС Андрэй Папоў распавёздзіў рэакцыю беларускага боку на заявы расійскага дыпламата. Ён падкрэсліў, што беларускія вайскоўцы ў баявых

дзеяннях за межамі Беларусі не ўдзельнічалі і не будуть ўдзельнічаць — гэта забаронена айчынным заканадаўствам.

«Па-першае, адразу хачу падкрэсліць, што ўжо дакладна не паслы іншых дзяржаў будуть «разбірацца» ў адпаведных нюансах беларускага заканадаўства», — заяўіў А. Папоў. Гэта была самая жорсткая дыпламатычная рэакцыя Беларусі на выкаванні расійскага дыпламата ад часу адмовы прыняць пасла Алякава. — «Ёсць закон нашай краіны, і ён будзе няўхільна выконвацца. Дый згаданы дакумент АДКБ, дарчы, пакуль не мае статусу міжнароднага пагаднення. Акрамя таго, трэба мець на ўвазе, што раціёніі аб задзейнічанні КСАР будуть прымыкаць толькі кіраўнікамі дзяржаў АДКБ і толькі на аснове кансансу. Так што не трэба паслу забыць наперад. Таксама як не трэба яму сялянца апярэджаць вынікі выканання даручэнняў ВДС і па такіх тэмах беларуска-расійскага ўзаемадзеяння, як уздел Расіі ў будаўніцтве беларускай АЭС», — сказаў А. Папоў.

Паспешлівасць, з якой лукашэнкаўцы адхрычываюць ад таго, што падаеца Масквой як адбытвы факты і пад чым стаць подпісі кіраўніка беларускай дзяржавы, тлумачыцца таксама бяззю, што занадта адданы ўздел у амбітных планах Масквы па выдушванні Захаду з постсавецкай прасторы можа каштаваць беларускім уладам так патрабных ім крэдытаваў, без якіх не ўдаца ўтрымліваць дабраўт людзей хоць на ціперашнім узроўні.

Зміцер Панкавец

Паляць, падрываюць, дэстабілізуюць

Працяг са старонкі I.

Звязнula ўвагу, што літаральна за некалькі дзён да «шмуну» ў Ваўкаўскім на шырокасць грамадскасці аблеркаванне быў выцягнуты выпадак у палескай вёсачцы Пухавічы, калі трох мясцовыя жыхары забілі да смерці падпальщчыка дамоў. Выпадку надалі надзвычайнью ўвагу дзяржаўныя СМИ, на гэтую ж тэму выказаўся асабіст Лукашэнка, які папрасіў старшыню Вірховага Суду Валянціна Сукалу паставіцца да забойцаў «як да родных людзей», а таксама вызваліць да суду з турмы.

Супадзенне ў часе звязвае ў свядомасці людзей падпальщику дамоў і апазіцыю. Падобна як затрыманні іншадумцаў у ліпені асачніваліся з крывавымі тэррактамі па канцэрце.

На стан 10 лютага ўсе арыштаваныя працягваюць знаходзіцца за кратамі, да іх не пусцілі адвакатаў. Справу будзе весці следчы Кухарчык з Гродзенскай абласной міліцыі. Невядома толькі, для чаго ваўкаўцы перавезлі ў Мінск.

Аўтуховіч — сапраўды чалавек кр-

тога нараву. Ён некалькі гадоў супрацьстаяў мясцовым уладам, якія, як ён лічыў, спрабавалі задушыць ягоны бізнес. У 2004 годзе ён балатаваўся ў парламент як незалежны кандыдат па Ваўкаўскай акрузе. Паводле незалежнага экзіт-полу перамагаў, вынік падліку галасоў выбарчай камісіі аказаўся іншы. 7 ліпеня 2006 М. Аўтуховіч зняволілі на 3,5 гады, аўтэнавацьшы ў насплаце падаткаў у асаблівый буйны памеры. Яго калегу Юр'ю Лявонаву дали на месец мінены. Міжнародныя праваабарончыя арганізацыі прызналі іх вязнямі сумлення.

У няўзядомленіі Аўтуховіч аўбінчыў галадоўкі ў знак пратесту. Самая працягая доўжылася 74 дні, візен праціцтва 40 кг вагі. На волю выйшлі датэрмінова — у студзені 2008 году, пад цікам ЕС.

былога афганца, уладальніка фірмы прыватнага таксі Мікалай Аўтуховіч зняволілі на трох з паловай гады, аўбінавацьшы ў наўплаце падаткаў у асаблівый буйны памеры. Ягонаму калегу Юр'ю Лявонаву дали толькі на месец мінены. Міжнародныя праваабарончыя арганізацыі прызналі іх вязнямі сумлення. У няўзядомленіі Аўтуховіч аўбінчыў галадоўкі ў знак пратесту. Самая працягая доўжылася 74 дні, візен праціцтва 40 кг вагі. На волю выйшлі датэрмінова — у студзені 2008 году, пад цікам ЕС.

Падчас следства Аўтуховіч праводзіў шэраг галадоўак. За час рэкорднай 74-дзённай галадоўкі палітвзеньня страціў больш за 40 кілаграмаў. Прадпрымальнік уцікнуў з-пад хатніх агародак у часе, калі не з'ехаў з краіны, таму праз неікі час міліцыя знайшла яго ў Мінску.

Паплечнікі адзначаюць, што турма не зламала Аўтуховіча. Пасля выхаду ён пачаў паціху аднаўляць свой бізнес, не спыніў грамадскай дзеяйнасці. Паводле некаторай інфармацыі, Аўтуховіч плацаваў негвалтоўныя акцыі пратесту супраць позніх дзеяній гарадскіх уладаў.

У памежным з Еўрасаюзам Ваўкаўску Мікалай Аўтуховіч захоўваў высокі аўтарытэт чалавека, які змагаўся з несправядлівасцю.

ЗП

Іван Шыла будзе служыць з Аляксандрам Лукашэнкам

Лідэр салігорскай моладзі
Іван Шыла 7 лютага

приняў вайсковую прысягу.

Да яго ў частку ў дзень
присягі прыехала блізу
трыццаці сяброві
наплечнікі.

З усіх трох палітычных навабранцаў зімовага прызыва-2009 Івана Шылу закінуў ў самую шырокаструную з Мінску вайсковую частку — што ў вёсцы Межыца. Каб туды дабраца, треба ехаль віцебскай трасай да Лепелю, там павяртаць на Оршу, дабраца да вёсакі Заслонава, дзе месціца яшчэ адна вайсковая частка (з якой, дарчы, нядайна дамбаўліваўся перакладчык «Байцоўская клуббу» Сяргеек Мядзведзеў).

За п'ять кіламетраў на поўнач ад Заслонава і стаці Шылава 29-я зенітна-ракетная брыгада. Эта самая мяжы Лепельскага і Чащіцкага раёнаў. Місійны глухі і маланесенны. Ад сталіцы 175 кіламетраў.

У Межыца вы адразу пачацьш доўгі бетонны плот — гэта і ёсьць вайсковая частка. Людзей на прысягу прыехала вельмі многа, утварылася ці не кілеметровая чарга машины. Напярэдадні паходзілі, што будуть пускаць толькі па чатыры чалавекі да кожнага прызыўніка. А да аднаго толькі Шылы прыехала трыццаць. Аднак пусцілі ўсіх. Салдат на КПП дўйту ўзглядзаўся ў вакі том гістарычных твораў Юр'я Туровіка і іншых кніжак, прывезеныя Івану сібрамі, але ўрэшце даў дабро прынесці іх у частку.

Прыехалі Івану бацькі, дзячучына, наплечнікі па «Маладым фронцем» з Мінску і Салігорску, правабаронцы. Дзень прысягі — першыя маўчыніца паразаўліць з хлопцам, раней свякоў у часткі не пускаюць.

Дык ніхто і не ведаў, ці будзе гвалтоўна забраны ў войска Іван прымаць прысягу. Но адмовіца, як Зміцер Жалезнічэнка? На пляцы, сіродзясяткай падобных навабран-

цаў заўважыць Івана было цяжка. Многія разглядзелі яго, толькі калі ён пачаў прамаўліць: «Я, грамадзянін Рэспублікі Беларусь...»

Шыла прысягай апошнім з свайго падраздзялення. Перад ім прымаў прысыгу прызыўнік Аляксандар Аляксандравіч Лукашэнка.

Адразу вірнуша ў піраг пасля прысягі Івана не дала. Афіцэры не шта яму дўята расказвалі, відавочна, спрабавалі падбадрэць. Было бачна, што стравяў ў холопца яшчэ не дасканала. Відома ж, прыбыў у частку менш за два тыдні.

А потым салдатам даў чатыры гадзіны вольнага часу: пабыць з сваякамі і сібрамі. Шыла застаўся верны сабе — мінімум эмоцый і словаў. Нават усменшку на ягоным твары злапіць было досыць складана. Ўсё такі ж задуменны, сканцэнтраваны, толькі паголены нальса і ў вайсковай форме.

Пабачыўшы меншага брата Гллю, гукнуў: «Гэй, эгта ж мae красасы». «У ціце ціпер не красаса, а кірзачы на пачутара год», — імгнена адрастагаў брат.

Пасля прысягі да бацькоў падышоў высокі палкоўнік з Мінску, пачаў супакоўваць іх, касаць, што з Іванам ўсё будзе добра. Стараўся гаварыць па-беларуску. Ставіў у прыклад былога лідера «Моладзі БНФ» Алеся Каляту, якога называў найлепшым салдатам часткі.

Праз колкі хрылінаў вішыцай і сам Алея. За паўгоду службы Каліта добра так вымахаў у пляцах. У 20-х днях лягата яму павінны даць лічыкі малодшага сяржанта. Хлопец размаўляе з салдатамі і афіцэрамі па-беларуску. Пра службу Каліта адгукнуўся толькі станоўча.

Іван кажа, што ў санчаствы (трапіў з ангінай) займаў час тым, што чытаў часопіс «Неман», які ідзе ў вайсковую частку па падіццы, «Советскую Белоруссию», «Белорусскую военную газету». Усе выданні багата месца выдзяляюць апазыцыі. Калята ж, напрэклад, выпісвае ў частку «Нашу Ніву», якіх праблем з гэтым няма.

Шыла выклікае
усеагульную цікавасць.

Шыла пісаў дзённік, а таксама лісты. Каля, у санчаствы нагледзеўся, што ў войска прызываюць хлопцоў з самымі рознымі захворваннямі. Афіцэры ўтвараюць іх прыняць прысягу, а нахіраваны на перабледнаванне абіцаюць потым. Івана таксама ўтварылі прысягнучы, паабіцашы ў маі адпачынак, каб здаў школьнікі экзамены.

У частку салігорца везлі ў кайданках. У тым самым мікраўтобусе ехала здымачная група БТ. Былі яна і на прыслезе. Таксама былі дзіўныя людзі ў цывільнім, якія адварочваліся ад фотакамер. «Думаў, што хоць у войску не будзе такіх, але ж і тут во ёсць», — смеца Іван.

А пандзелка пачнула нарады. Увогуле, Шыла не скардзіўся на ўмовы, хіба толькі зазначыў, што родка водзіць у лазіно. Зрешті, да патрабаванняў таксама прыслухоўваюцца. У рацьёне сталовай быў

Да Янкі прыехала дзяўчына Хрысціна.

сок, але яго не давалі. Варта было толькі закрнуць гэтае пытанне, як сок на сталах з'явіцца.

Неадыйныны пасылі ад афіцэраў да Шылы таксама быў простым: «Ты не ствараеш нам проблему, мы не ствараем табе». Каля, з ім алійнымі афіцэрамі не размаўляюць матамі. Праблема «дзедаўшчыны» для часткі таксама не актуальная.

Расказвае, што таварыши па службе абсолютна не ведаюць гісторыі з ягоным прызываю, нічога не ведаюць і праапазыцію. Да яго беларускай мове ставіцца досьць становчча. «Хапае і такіх, чыя натуральная мова вельмі набліжаная да літаратурнай беларускай, але яны на

мою беларускую рэагуюць найбольш негатыўна», — кажа салдат. З 147 навабранцаў толькі троє маюць вышыншую адукцыю. Большасць — вайсковыя хлопцы.

Патэлефоне Іван абрываўся першымі ўражаннямі ад вайсковай службы з іншымі падпітрызыўнікамі — Франакам Вячоркам і Змітром Хведаруком. Найбліжэйшая задача — налаўчыца завязаць апучы і падшываць каўнерыкі.

Адведзены для спатканняў час вышыяй. За вонкавым Іванам спаком хаваўся сум. Да дэмблю засталося 528 дзён.

**Зміцер Панкавец,
Межыца — Мінск**

У гэтай жа частцы ўжо паўгоду служыць лідэр «Моладзі БНФ» Алеся Каляту. Камандзіры яго называюць найнайчай як «найлепшым байцом» і «прыкладам для астатніх салдат». На фота ён трэці злева.

Лукашэнка звярнуўся да міністра ўнутраных справаў Уладзіміра Навумава з загадам: «Калі ласка, заўтра Вы іх адвязіце ў вёску, я Вас прашу, няхай яны жывуць у вёсцы, а Вы вядзіце сваю крымінальную справу, — гэта пра трох палешукоў, якія ліччавалі ашалелага катаржніка, які не даваў спакою вёсцы. — Адвязіце людзей у вёску, і няхай працуць там, знаходзіцца ў сваіх сем'ях, а Вы іх запрашайце і дапытвайце, гэта для іх будзе лепш чым сядзець у следчым ізальтары».

У той жа дзень абвінавачных прывезлі з СІЗА ў роднае сяло Пухавічы Жыткавіцкага раёну.

Звяртаючыся да старшыні Вярховнага Суду Валянціна Сукалы, Лукашэнка ўказаў: «Я папрасіў бы, каб Вы лялянія вялі гэту крымінальную справу. І вельми Вас прашу, пастаўцеся як да сваіх родных людзей. Ну нігодні ён, людзей тэрарызуваў, цэлую вёску. Калі ўжо музыкі на гэта пайшлі, напэўна, яны супрауды абурнаныя былі, і ўсё ж прости людзі на іх баку. Калі трэба прыняць рашэнне ў рамках заканадаўства, я готовы прыніць, але міне падацца, Вы без мене так прынесце рашэнне. Гэтых людзей трэба адпушціць, вёсці следства, няхай гэтае следства ідзе. І нават прашу публічна, не саромеочысь, суд, каб вы вельми уважліва пастаўліся, і калі ёнсы мацгычысьця, падтрымлі гэтых людзей. Нельга іх саджаць! Што гэта — вялікі чалавек загінуў? Па турмах туляўся прыйшоў і яшчэ тэрарызуваў цэлую вёску».

«Адвязіце іх у вёску»

Лукашэнка пазіцыянуе сябе як цара і тым самым падрывае асновы павагі да закону.
Піша **Барыс Тумар**.

У «Кнігарні «Наша Ніва» сёлета мае выйсці манаграфія прафесара Андрэя Сулемі Каміньскага «Рэспубліка супраць аўтарату: Рэч Паспалітая і Расія, 1686—1697». Аўтар вынучанай дипломатычнай кангтата паміж краінамі ў перыяд, калі Расія ўваходзіла ў сілу, пачаўшы эксплуатацыю гіганцічных калоній Сібіры і Ураду, як Рэч Паспалітая пережывала заняпад. Але нават ад тых часоў сілы дзяржаваўнага ладу краіны і аўтарата яму нашых працоў яшчэ хопіць, каб РП пратрымалася яшчэ цэлае стагоддзе. Эта гэта пра гэту кнігу, калі працягнёшь альбо прыгожым жэсце, зробленым Аляксандрам Лукашэнкам з блотага на нарадзе па ўдасканаленні крымінальнага заканадаўства.

Файная папулісцкая інсцэнзацыя перед тэлекамерамі. Сарказі таксама популіст, але немагчыма ўвійти сабе такі жест у ягоным выкананні, ці нават у Буша, хоць той паходзіў з франціру, на якім суды лічну колісі былі дазволеным заканадаўствам. У дэмократычных краінах судовая ўлада незалежная ад выкананчай. Гэта закон.

Манаҳ, якога стагоддзямі прызнавалі беларусы і якому былі верныя, — кароль Рэчы Паспалітай — не мог сваёй волій пакараць самага дэградаванага грамадзяніні. Закон не дазваляў. Грамадзянін — імі на той час быў

шляхта, якая складала 10 працэнтў насельніцтва краіны — мог пакараць толькі адпаведны суд.

Мілаваць кароль мог і карыстаўся гэтым правам — але толькі пасля рашэння суду.

З дзяржаваю атасемляліся грамадзяніне, а не кароль, якога яны абраілі. «Дзяржава — гэта мы», — личылі грамадзяні, і адпаведна дэйнічай, і дзяячоўшы гэтаму Рэч Паспалітая была ўтварэннем, якое пратымалася шмат стагодзінай сарад мацинейшых і агрэсіўных суседзіў.

Зусім інакшым быў іншы гэта маскоўская цара. Тут ужо ніякага «мы», акрамя «мы, цар Валікія і Малыя і Белыя...». «Дзяржава — гэта я». Больш за тое, у адзінненне, скажам, ад караля-сонаца Людовіка XIV, цару належала не толькі заканадаўца і выкананчая ўлада, а і судовая, ды яшчэ і скарынай ролі.

Характэрнай рысай царскесісцтва было то, што менавіта цар меў манаполію на ажыццяўленне правасуддзя, і Сулемі Каміньскі бліскуча апісвае, як гэта функцыянувала і што з гэтага вынікала.

Як прадамністраўшы іншы гісторык, Эдвард Кіан, расійскім чыноўнікам заборонена было згадваць неўрадлікай ці элітам, бо гэта магло пашкодзіць царскай рэпутацыі. («Крыслу ў нас

няма».) Забаранялася прызначаваць веенчыя паразы ці памылкі ўраду, бо пад начальнікам цара не бывае памылак. У выніку Расія трапіла ў бясконца кола хлусні (якое ў наш час называецца статыстыкай і рейтнігамі).

Самасуд на Палесці адбыўся ад таго, што сілавыя структуры самаўхіліююцца, бяздзівічнаюцца, працуць неефектыўна, — хто з нас з тым не сутыкаўся — перадусім праз дысфункциянальнасць сістэм, у якой аператарыўныя работнікі задыхаюцца ад перагрузкі пры адначасовай раздымутасці апарату палітычнага вышкуну. Адбыўся таксама праз хібы ў законах, якія не дазваляюць

Прэзідэнт можа памілаваць — але толькі пасля таго, як вынес сваё рашэнне незалежны суд.

изаливаць тыпагу, як жыткавіці падпальщицы. І праз жахлівую сацыяльную дэградацію рабскасе вёски.

Беларускі цар таксама міле і карае. У цара можна лабіца спрадвідавшай. Цар — бацька. Калі што не так, то цар прости пра гэта не ведае. Цар ніколі не памыліваша. Ён бездакорны. Вось які образ ствараюць Лукашэнку.

Народны цар, «адзін з нас, вынесены наверх», заступнік простага чалавека («простыя людзі на іх баку»).

Архетып цара актыўна выкарыстоўваецца Лукашэнкам пры реалізацыі ягоных палітэхнічных схемаў. «Вы ў нас трошкі большы чым Бог», — калісці трапіна скам'ягі гэта берасцейскі вівіда. Сама выбраная мянушка «Башыка» адсылыцца як да падніпроўскіх казацкіх атаманаў, так і да цара-бахохніх, айш народу.

Як і цара, «Кіраўніка дзяржавы» не дазволіна крытыкаўшы нават у малым. Ва ўсіх могуць быць «недочтвы» — у Адміністрацыі прэзідэнта, у міністэрству, у генералаў — але не ў цара.

Ну і як жа вялікі цар можа гаварыць на мове малое нацы? Не па чесці...

Прэзідэнт можа памілаваць — але толькі пасля таго, як вынес сваё рашэнне незалежны суд. Так дэйнічае єўрапейскае правасуддзе. Пакуль будзе інчай, Беларус будзе заставацца краінай транічнай.

Самадзяржка ў Лукашэнкі — ужо не проста імідж. На сёняня Лукашэнка дэ-факта тримае ў сваіх руках заканадаўчу, выкананчую і судовую ўладу. Фармальна замацаваны ў Канстытуцыйны падзел уладаў не

рэалізуецца на практицы.

Які з яго «еўрапейскі лідэр» пры таім стаўленні да права і нацыянальнае мовы, пры адсутнасці падзелу ўладаў?

Спагада моцным хлопцам з-над Прыпяці не павінна засланацца на абсалютную заганасць аўтаратычных прыёмаў з глядзішча прававой дзяржавы.

Патраба мець у дзяржаве моцную, гэз. эффектную ўладу і падмацоўваць яе палітычнай папулярызація не дае права правам пагарджацца.

Як палітычны інштыгут, кароль Рэчы Паспалітая быў «слабішы» за расійскага цара. Аднак звірніце ўрагу, што ніводні кароль і ніводні ягоны нащадак не быў забіты, не скончылі сваіх дён у турме. Іх часам выганділі, пераабіралі, але не забівалі і не садзілі ў турму. У Расіі цароў труцілі, душылі, забівалі, памяшчалі ў манастыр, самі цары забівалі сваіх дзяцей — патэнційных змоўчыць. Абсалютная цана абсалютнай улады.

Хачу звярнуць увагу, што царская форма ўлады была ўласціва расійскай тыраніі, але не Беларусі з не традыцыямі, з аднаго боку, ВКЛаўскага рэспубліканізму, а з другога, алігархі. Прычынай царызму нашай краіне — азначае палітычна і ментальна русіфікацыя.

У Беларусі таксама можна ганіць Абаму

У Мінску адбыўся круглы стол з удзелам прадстаўнікоў лукашэнкаўскіх і недзяржайных СМІ — сярод іх быў Зімоўскі, Літвіна, Сярэдзіч, Якубовіч, — а таксама Пяткевіч і еўрапейскіх дыпламатаў.

«Ніводнаму сродку масавай інфармацыі ў Беларусі не было адмойлена ў рэгістрацыі», — заявіла намесніца міністра інфармацыі Беларусі Лілія Аланіч на круглым стале «Заканадаўства аб СМІ як фактар развіція нацыянальнай інфармацыйнай прасторы», што прайшло 4 лютага ў Нацыянальны бібліятэццы з удзелам прадстаўнікоў лукашэнкаўскага і недзяржайнага медысектарства. У такім духу ішла гаворка на гэтыя сутаречы — адным з рэліквій спакансціяў лукашэнкаўцаў з прадстаўнікамі незалежнага грамадства.

Павел Якубовіч, галоўны рэдактар газеты «Советская Беларуссия» і адначасова новапрызначаны кіраўнік Грамадскай каардынантайскай рады па СМІ, выступіў з развязкай крывацькай незалежных СМІ за тое,

что яны не даюць пропілеглата пункту гледжання, і абвінаўціў апазыцыйных палітыкаў, што тэя, змагаючыся за ўладу, выкапалі прывору між аднымі СМІ і другімі. Намесніца кіраўніка Адміністрацыі прэзідэнта Наталля Пяткевіч патлумачыла адмову «Белпошты» і «Белсаноўдруку» распаўсюдзіць шэраг выданняў эканамічнай прычынамі.

У сваю чаргу старшыня Беларускай асацыяцыі журналістаў Жаніна Літвіна, яе намеснік Андрэй Бастунец, намесніца редактара газеты «Белорусь і рэчы» Ірына Крыловіч і эксперт АБСЕ з Расіі Андрэй Рыхтер крывацькалі новы Закон пра СМІ (Рыхтер) і сыгналі фактамі, што сведчаць пра манапалізацыю рынку СМІ і эканамічную дыскрэмінацыю незалежных газетаў

(Крыловіч, Літвіна).

Выступалі таксама кіраўнік Першага каналу ТВ Аляксандар Зімоўскі, рэдактар «Рэспублікі» і памузыкальныя старшыні лукашэнкаўскага Саюзу журніalistau Анітоль Лемішонак, сацыёлаг з БДУ Давыд Ротман. Апошні прывёў звесткі, што ўжо 16—19% насельніцтва карыстаюцца інтернэтам як крыніцай інфармацыі.

Што датычыць замежных дыпломатаў, то як шанаванага гостя прымалі пасла АБСЕ Ганс-Еган Шміт. Яго пасаділі на пачэснае месца. Леваруч яго сядзела спін. Пяткевіч, праваруч — міністр інфармацыі Уладзімір Русакевіч. У сваім вітальнym слове пасол Шміт выказаў гаспадарам сутарочы — Міністэрству інфармацыі і Беларускому саюзу журніalistau — многа словаў падзякі за тое, што з іхнім дапамагай СМІ развіваюцца.

Зусім у іншай таналагіі выступіў намеснік кіраўніка делегацыі Еўракамісіі ў Беларусі (г.з.н. прадстаўніцтва ЕС) Яніс Айзсалніекс.

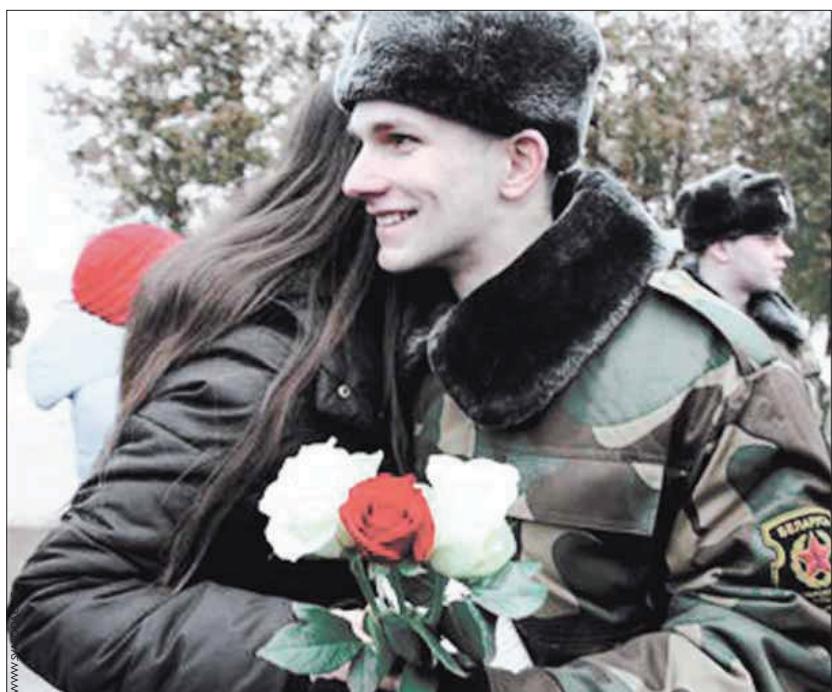
Ён падрабязна спыніўся на ўсіх праблемах і двойных стандартах на сферы СМІ ў Беларусі, вітаў віргані «Народнай волі» і «Нацай Ніве» ў распаўсюд, але адзначыў, што Беларус яшчэ толькі ў самым пачатку дубтавае дарогі да свабоды слова.

Ягоны выступ выклікаў жывую рэакцыю П.Якубовіча, які паспяшыўся нагадыць, што на радыі дыпломата нетраўлівічы, гэз. неграмадзянне не маюць правоў. «У нас таксама можна крывацьканаць Абаму! — так і лез у галаву стары анекдот.

С্বяталася ўражанне, што для прадстаўнікоў дзяржавы на боку задачай дыялогу была контрапрапаганда ў прысутнасці заходніга боку.

Асертыўны выступ Жаніны Літвіной вывёў з рэйнавагі ўжо Наталлю Пяткевіч. Зайграў па твары яе вытанчаныя рукі з фартэпіянимі пальцамі, аздобленымі маліянамі на белас,

Маёру Кісялю далі наганяй

7 лютага прысягу таксама прынял ў Баранівічах лідэр «Моладзі БНФ» Франак Вячорка і ў Жодзіне сібар «Маладога фронту» Зміцер Хведарука (на фота).

Адразу пасля прысягі Франака перанікравалі ў Мазыр для службы ў ваенай часты № 48694 супрацьпаветранай абарони. У Баранівічах ён быў толькі ў вучэбцы.

З Хведаруком жа яшчэ напярэдадні прысягі адбыўся выпадак, які атрымаў шырокі разглагалас.

5 лютага медычны работнік часткі маёр Уладзімір Кісель адмовіўся зрабіць агляд Змітра Хведаруку. У вульгарнай форме ён парапіў хлопцу «не ви...ца», паабіцаўшы яго прыніць толькі пасля таго, як Зміцер прайдзе на расійскую мову.

Таксама Кісель напрасці іншых прызыўнікоў павучыць Хведарука, каб той зразумеў

пра наступствы ягонага карыстания беларускай мовай. Гэты інцыдэнт выйшаў за межы вайсковай часткі і быў шырока раstryражаваны СМИ.

Ужо на наступны дзень маёру Кісялю далі наганяй па поўнай праграме. Камандзір часткі паказаў медработніку Канстытуцыю і тлумачыў, што беларуская мова з'яўляецца першай дзяржаўнай у краіне і ёй нельга грэбаваць.

Наміналі часткі таксама падыходзіў да Змітра і напрасці яго ў будучыні не замоўчаваць падобной выпадкі, а расказваў.

Маёру Кісялю прапаноўвалі напісаць рапорт аб звальненні, цяпер яго пераводзяць у іншую частку.

Відаць, што адразу па прызыве ў вайсковыя часткі паступіў загад, каб з палітпрызыўнікоў не зваліўся нават волас.

ЗП

Навагрудак дагэтуль без «Еўропы»

Райцэнтр марыць пра аднаўленне якаснага гатэлю для прываблівання туристаў, але праект зацияваецца.

У чэрвені 2007 году на вуліцы Замкавай у Навагрудку быў знесены трохпавярховы будынак XVIII ст., быў гатэль «Еўропа». Годам раней у мясцовага прадпрыемліціка яго выкупіла мінскае павукова-вытворчае аўтаданніе «Эльвіра». Новы ўласнік вырашыў адніні камяніцу ў колішнім выглядзе. Планавалася, што будынак будзе выконваць ранейшыя функцыі, то бок гэта будзе гатэль. Аднак, хоць у пашпарце аўтакту і значылася, што праца над новым гатэлем будзе скончана ў 2008 годзе, з лета 2007 году тут амаль нічога не змянілася.

Дырэктар «Эльвіры» Аляксандар Поткін, адказны за рэканструкцыю, патлумачыў, што дазвол на пачатак працаў быў атрыманы толькі ў студзені гэтага году. «Працаўцаў пачнем у сакавіку, як пачяпле», — дадаў ён. З яго словаў, «Эльвіра» сутыкнулася са шматлікімі проблемамі — дагэтуль распрацоўвалася, удакладнялася і ўзгаднялася праектная дакументацыя, вырашаліся пытанні камунікацый у прылеглым да будучага аўтакту квартале гораду.

На паперы застаецца і амбітны план гарадскіх уладаў збудаваць у стыліцы ВКЛ лядовы палац на 800 месцаў. Летасць пра гэта заўвіў намеснік старшыні Навагрудскага райвыканкаму Юры Калановіч. Падрадчыкам мела выступіць Упраўленне капітальнага будаўніцтва Гродзенскага аблвыканкаму. Справа пакуль зависла на стадыі распрацоўкі праекту ды выбару пляцоўкі.

Так мае выглядцы квартал з «Еўропай».

Сёлета Навагрудак адсвяткуе сваё 965-годдзе. Дзеля гэтага ўлады гораду перанеслі на год традыцыйны фестываль сярэднявечнай культуры «Наваградскі замак». Нагадаем, што ад 2000-га году фестываль адбываецца раз на два гады.

СП

СЦІСЛА

Хай пасядзіць

Экс-пракурору Мінішчыны Міхаілу Снегру канчатковая авінавачанне яшчэ не падзяйлена. Пра гэта на прэс-канферэнцыі ў Мінску паведаміў начальнік упраўлення па барацьбе з карупцыяй і арганізаційнай злачыннасцю Генпрокуратуры Аляксандар Ракевіч. Пры гэтым Снегір працягвае заставацца ў следчым ізалітараты.

Канец яшчэ адной савецкай завядзёнкі

Спрошчаны парадак наветніцтва памежных зонаў, а самі яны истотна ўрэзаны. Ранейшы парадак вызначаўся яшчэ савецкімі нормамі, у

выніку чаго больш як чвэрць тэрыторыі краіны лічылася памежнай зонай. У выніку таго, што закон быў дурным, яго нікто не выконваў. Паводле новых нормаў, для ўезду ў памежную зону досыць пасведчання асобы і аплаты дзвіржайной пошліны. Сама зона скарачаецца з 50 км да 10–15 км.

Езды на ўсе чатыры стараны

Генпрокуратура закрыла дзве крымінальныя спрэвы ў дачыненні да старшыні Аб'яднанай грамадзянскай партыі Анатоля Лябедзькі. Гэтыя спрэвы зачыніліся на ім ад 2001 году — нібыта ён зняўваўся Лукашэнку. Зараз Лябедзька змога бесперашкодна выезжаны за мяжу.

Сямён Печанко

Нягледзячы ні на што

Незалежная рэгіянальная газета «Борисовские новости» знайшла друкарню і працягвае выходзіць.

У снежні 2005 г. недзяржаўная грамадска-паляртчычная газета «Борисовские новости» іншымі недзяржаўнымі выданнямі была пазабуйлена з магчымасці распаўсюджвацца праз «Белпошту» і «Белсаоздрук». Сітуацыя дагэтуль не выправілася. У «Мінаблізіздрэку» зваріліся ўжо ў разоў і ўсё безвынікова. Колык гадоў таму рэдактар газеты Анатоль Букас (на фота) судзіўся з «Белпоштай». Усё марна.

Праз праблемы з распаўсюдом скарачаўся і наклад выдання. Цяпер ён складае 6500 асобнікаў.

Напрыканцы минулага году Барысаўскірайвыканкам скасаваў ліцензію на разробкі гандаль перыядычнымі выданнямі ў прыватнага унітарнага прадпрыемства «Букас медиа-центр», які выдае «Борисовские новости». Выдавец барысаўскай газеты не пагадзіўся з дзеянінмі місцовых уладаў і зварыўся ў Гаспадарчы суд Мінскай вобласці з патрабаваннем адмяніць рапенне выканкаму аб аннуляванні гандлёвой ліцензіі. Калі Гаспадарчы суд пакіне рапенне папярэднім судовай інстынцыі ў сіле, то рэдакцыя газеты страпаці больш за 100 мільёнаў рублёў. А гэта фактычна азначае банкрутства прадпрыемства і страту працы для супрацоўнікаў рэдакцыі, зазначыў ен. Букас.

Новая праблема напаткала ў пачатку году. Спаслаўшыся на эканамічныя праблемы, прыватная друкарня «Плугас-Маркет» 9 студзеня скасавала дамову з рэдакцыяй на друк. «Наша газета выходзіць ўжо 17 гадоў, этага найстарэйшы пішотыдніцік краіны. І з гэты час мы заўсёды знаходзіміся способ, каб дайці да чытача», — кажа сп. Анатоль Букас. З яго словаў, рэдакцыя і ў гэты складанай сітуацыі знайшла выйсце, і газета працягвае друкавацца.

Сямён Печанко

Аўрааму Лінкальну — чалавеку і аўтамабілю

Dream car

Імя «Лінкольн» (менавіта так, з націскам на о) у майм дзіцінстве звязвалася, найперш, з маркай аўтамабіля, а не з презідэнтам ЗША, у гонар якога была названая серыя машын класу «покс».

«Лінкольн Зефір Кантыненталь» — адна назоў чаго каштуе! — я бачыў, вядома, толькі на мадонце. Адзін з сібру ў майм дзіцінстве звязвалася, найперш, з маркай аўтамабіля, якія перадымалі з амерыканскіх часопісаў, завезеных у Савецкі Саюз кантрабандай. Фотаграфіі шыкоўных амерыканскіх машын на 1940—1950-х (dream cars) зрабілі на мяне незабыўнае ўражанне. Датуль адзінай машыны, якую давялося бачыць і на якой нават удалосся пракаціца, быў «Масквіч» першага выпуску. Пра яго склалі ў народзе вершы:

«Стары хрыг купіў «Масквіч»,

урэзаў ў ціача — не засталося

ні хрыча».

Аўтамабіль Lincoln у мінулым стагодзіў быў сірд самых прэстыжных у ЗША. Кампанію Lincoln Motor Company заснаваў у 1917 годзе ў Дэтройце легендарны Генры Ліланд, які перад тым заснаваў кампанію «Кадылак», што выпускала авіярухавік.

Ліланд назоў сваю аўтамабільную кампанію ў гонар презідэнта Аўраама Лінкальна.

У 1922-м Ліланд быў вымушаны прадаць кампанію Генры Форду. Першая мадэль маркі Lincoln L мела 8-цыліндровы рухавік і каштавала 5000 даляраў. Мадэль Lincoln Continental, якай пачала выпускаваць у 1935 годзе, каштавала ўжо 10 000 даляраў — прыкладна столькі, колкі славуты «Ролс-Ройс».

У 1939-м кампанія «Лінкольн» зрабіла першы ў гісторыі

презідэнтскі лімузін — адмыслова для Франкліна Рузвельта. Пасля яго на «Лінкольнах» сядзілі

презідэнты Трумен і Эйзенхаўэр. Аўтамабіль Lincoln Continental convertible накануне было

назоўсёды ўвайсі ў гісторыю разам з презідэнтам Кеннедзі — у гэтым аўтамабілі яго застрэлілі 22 лістапада 1963 году. Ёсьць,

безумоўна, злая іронія ў тым, што Джон Кеннедзі загінуў у аўтамашыне імя Аўраама Лінкольна — першага з амерыканскіх презідэнтаў, якія

сталі ахвярамі замахаў на

Да 200-годдзя з дня нараджэння 16 презідэнта ЗША. Піша Віталь Тарас.

забойства. Ён быў забіты стрэлом у галаву 14 красавіка 1865 году.

У 21-м стагодзізі амерыканскія презідэнты будуть карыстанца лімузінамі фірмы «Кадылак». Апошняя мадэль з такіх, бранаваных «Кадылакаў» упершыню была прадэмансіравана падчас інаўтурнай Барака Абамы і атрымала назоў Beast. Лічыцца, што дзякуючы новым тэхналогіям презідэнці аўтамабіль можа вытрымліць стрэл з гранатамётам і хімічную атаку.

Між іншага, презідэнт РБ карыстаецца «Мерсэдэсам». А вось ягоная ахова сядзібы на амерыканскіх «Крайслерах». Праўда, купленыя яны быў да сучаснага краізысу...

Сумленны Эйб

Презідэнт ЗША Аўраам Лінкальн нарадзіўся 12 лютага 1809 году. Акурат за 190 гадоў да гэтага галандскі карабель упершыню прывёз у брытанскую католію ў Паўночнай Амерыцы рабоў з Афрыкі. Немагчыма ўвайці, як склалася гісторыя ЗША, калі бы не гэты факт.

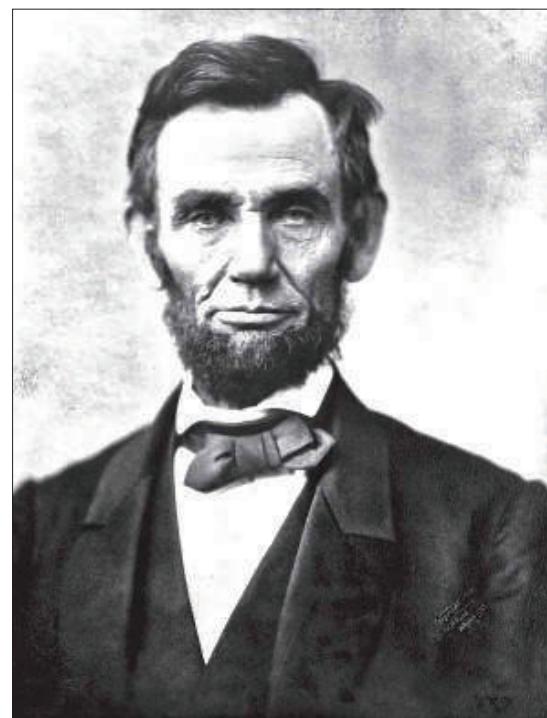
Лінкальну ў гэтым гісторыі належыць гонар палітыкі, які скасаваў рабства ў Амерыцы.

Ён нарадзіўся ў сям'і непісменных фермераў, продкі якіх прыехалі з Англіі. Лінкальн вучыўся саматутам. Ён на памяць ведаў многія тэксты Бібліі, якія ніярэдка з білскам выкарыстоўваў у сваіх промовах.

Падобна Леніну, у маладосі Лінкальн зарабаў на жыцці аднакацкай прафесіі. Пры гэтым адмайлюўся брація ганары з бедных кліентараў і з аўтамабілем, якія не мелі саюзаў з афроамерыканцамі. Ён быў, як кажуць амерыканцы, «сэлфідімэн» — чалавек, які сам сабе зрабіў. І гэта імпанаўала выбарцам.

У юнацтве Лінкальн ваяў ў Ілінізіі з індзейцамі, якія не хадзілі пакідаць свое роднаймясціны, атрымалі званне капітана. Яму, як і абсалютнай большасці амерыканцаў, нават дагадава не прыходзіла, што ѹндэйцаў таксама могуць быць нейкія праваў.

Рэспубліканская партыя, ад якой

Лінкальн балатаўваўся ў Сенат, а потым у презідэнты, выступала супраць рабства. Але ж, выступаючы супраць рабства, палітык не лічыў, што неграм патронаўны палітычны і грамадзянскі праваў. Ён выступаў толькі супраць распрацоўкі рабства ў паўночных штатах, бо гэта тармазіла развіціе эканомікі.

Перамога Лінкальна на выбарах у 1860 годзе раскалокіла крайні, хоць новы презідэнт і заявіў, што ён не зброецца. Уменшаваць у спрэвы рабаў/аднадціх паўднёвых штатаў. У 1861 годзеначалася Грамадзянская вайна. У 1865 яна скончылася паразай Пурдія, які выступаў за канфедэрацию.

Перамаглі федэралы Пурдіячы на чале з Лінкальном.

Падчас вайны ён прыйшоў да разумення, што ЗША альбо стане цалкам свабоднымі, альбо застане рабаў/аднадціх паўднёвых штатаў і слабай крайнай. У 1862-м ён напісаў «Пракламацію аб вызваленні рабоў». Яна стала

потым асновай 13-й панраўкі да

Канстытуцыі, якая цалкам скасавала рабства ў ЗША. Панраўка пра сваю быва

першай...

Не народ для ўрад...

У 1863 годзе, на адкрыціі нацыянальнага мемарыялу на месцы пахавання ўз'дзельнікаў Гетыбергскай бітвы, Лінкальн выступіў з найблізшымі ўладамі свайго прамовай. Тады ўпершыню прыгучыў слова: «Мы павінны ўрачыста пастаравіць, што этыя смерці не будуть марнімі, і наш народ з блаславеніем Бога атрымаш новую крыніцу свабоды, і гэты ўрад з народу, створаны народам і для народу, не памрэ на зямлі».

У ЗША ўзношэнія гарадоў і гавароў не толькі пра герайчныя бокі вайны. З абудовых бакуў тады загінулі больш за 600 тысяч чалавек. Многія дзеянні афіцэраў жаўнеру ў дачыненні да мірнага насељніцтва сёня назоўваюць не інакш як вайсковымі злачынствамі.

Тым не менш, Лінкальн аўбясціў амністый для ўсіх канфедэратаў, за выключэннем галоўных кіраўнікоў.

У той самы час, у выніку здушэння паўстання Каўноўскага 1863—1964 гадоў, паводле прыблізных звестак, загінулі звыш 30 тысяч паўстанцаў. 148 чалавек быў павешаны за ўздел у паўстанні, звыш 12 тысяч — сасланы ў Сібір. Царскі генерал-губернатар Мураўёў-Вешалык увёў забарону на выкарыстанне лацінскага шыфру і на друкаваныя тэксты па-беларуску. Ліквідацыя прыгоннага права ў Расіі зачынілася ажно да сірэдзіны XX стагодзізі, калі сілнінам у СССР нарэшце пачалі даваць паштарты. У выніку грамадзянскай вайны і колектывізацыі загінулі мільёны людзей. Мільёны працаўлі на будоўлях камунізму на правах рабоў, ва ўмовах, якія нават у жудаскім сне не сніліся героям Гарыет Бічэр-Стоў. (Даречы, яе раман «Хаціна дзядзькі Тома» дагэтуль забаронены ў некаторых штатах, паколькі неграў у ім называюць неграмі, а не «афраамерыканцамі»).

У год нараджэння Аўраама Лінкальна ў Англіі быў запатэнтаваны паразаход Фултана. Яшчэ ў маладосі Лінкальну давялося плаваць на коловых паразаходах па Місісіпі. Пры ім быў праісцялена

транскантынентальная чыгунка, якая злучыла Усходнюю і Заходнюю ўзбярэжжы ЗША. Пры Лінкальне эканоміка Злучаных Штатаў стала развівается дынамічна, што дазволіла краіне стаць у XX стагодзізі самай магутнай у свеце.

У 1860-і быў заследзена сучасная банкаўская сістэма. (У 1866-м на 2-цэнтавай маніце ўпершыню з'явіўся надпіс In God We Trust, які стаў нацыянальным сімвалам ЗША. Гэтыя слова дагэтуль можна бачыць на доляровых банкнотах). Даляр сяня, вядома, не такі моцны, якім быў ста гадоў таму. Амерыканская финансавая сістэма, як і капіталізм у цэлым, — не ідальныя. Нішою не можа існаваць вечна, без змены.

Але нязменна захоўваюць сваё значэнне, якія дзіўна, самыя эфемерныя, нематэр'яльныя, на першы погляд, рочы. Нагрыклад — слова пра ўрад, створаны народам і для народу.

У Беларусі таксама можна ганіць Абаму

Працяг са старонкі 5.

вышытканімі пазнотымі. Да гонару Наталія Пяткевіч, на выстуце ў адказ яна стрымала сабе і «абсалютна пагадзілася» з думкай кіраўніка Беларускай асацыяцыі

журналістай Жаннай Літвінай, што з боку мясцовых уладаў быўвае залішні контроль і завышаныя патрабаванні да СМИ, «якія вельмі цікавы перадолец»; а дзяржаўніц СМИ ўспрымаюцца імі «як камунальная ўласнасць». З гэтым троба змагацца, касцюм.

будзем з гэтым працаўцем», — запэўніла яна. Н. Пяткевіч таксама выказала думку аб неабходнасці самафінансавання дзяржаўных СМИ.

Усе адміністратары ўніяўнага праблемы яна тлумачыла перагібамі на месцах.

Выступае намесніца Макея Ясна, гаворыць выразна, трымасць нязмупана, пімат усміхненіца і нават смяенца.

Апрангутая яна была ў строі цёмныя штаны касцюм.

«Пляцоўкай дыялогу», на якім так настойвае Еўропа, была канферэнц-зала Нацыянальнай бібліятэкі з яе сур'епеўднымі інтэр'ерамі.

Столь час ад часу скаланыя гурбы, што падалі з плюскасці «алмазу» пасля начнога снегападу. Сустрою зімалі ўсе тры лукшынскіх тэлеканалы. Відзападатару незалежнага агенцтва БелаПАНу прысутніці было адмоўлена.

Рэдактары незалежных выданняў пакідалі круглыя столы без ілюзій.

Мікола Бугай

Рэкордная інфляцыя

У Беларусі ў студзені 2009 г. спажывецкія цэны выраслі на 4,1% пасля росту на 1,2% за снежань 2008 г.

Гэтая звесткі Белстату выклікалі шок. Такі ўзоры студзеньскай інфляцыі з'яўляюцца абсолютным рэкордам са студзеня 2003 г. Мініканомікі чакала інфляцыю ў студзені ў межах 3,5%. Зацверджаны прагноз на 2009 год прадугледжвае абмежаванне росту спажывецкіх цэнў у рамках 9–11%. Між тым, Еўрапейскі банк рэканструкцыі і развітвія (ЕБРР) прагназуе значнае падзенне тэмпам росту ВУП Беларусі ў 2009 годзе і рост інфляцыі ў раёне 15%.

Радыё
«Свабода»

Лукашэнка: Прамыслоўцам хацелася б яшчэ на 20% дэвалюваваць рубель

Прамыслоўцам хацелася б яшчэ на 20% дэвалюваваць рубель. Але мы народу паабязалі і будзем абязцяне тримаць. Таму хай шукаюць дадатковыя магчымасці для зніжэння сабекошту прадукцыі», — заяўві A. Лукашэнка, наведваючы ААТ «Лідсельмаш» на Гродзеншчыне.

Пагоня ў георгіеўскіх стужках

У Віцебскім аблвыканкаме прайшло абмеркаванне праекту абласнога гербу. Абміркоўвалі геральдичныя пытанні не абы-хто, а прадстаўнікі рады ветэранаў, БРСМ, абласной рады прафсаюзаў ды арганізацыі «Белая Русь».

Што на гербе будзе конікі Пагоні — ужо вырашана, так што абміркоўваліся ноансы. Напрыклад, аблімоўка ўпышта: ці туды перанесці дубовыя галіё з губернскага гербу 1856 году, ці дамаляваць спаны лёну. Думалі і якій стужкай аভіць гэту расліннасць. На губернскім гербе яна блакітная, дык вось ветэраны прапанавалі

Герб
Віцебскай
губерні
1856 г.

— георгіеўскай.

Таксама пакуль не вызначыліся, ці пакідаць над Пагоній імперскую карону, ці стылізаваць яе пад нейкую вежу. Крыж Ефрасінні Полацкай на ўпышце, адзіны «негубернскі кандыдат», — таксама пад знакам пытання.

А тым часам над «удасканаленнем візуальнага ўспрымання» Пагоні завіхаюцца на кафедры дызайну Віцебскага дзяржаўнага і тэхнолагічнага ўніверсітэта.

Cz

Чэмпіёнцы наківалі пальчыкам

за фотасесію ў стылі «нью».

Газета «Спортивная панорама» ў са-вецкіх традыцыях раскрытыкала баскетбаліску Святлану Троіну. Прычынай стала тое, што зорка нацыянальная зборная распранулася перад фотакамерай. Сесія аўтарства мастачкі Таццяны Уласавай з'явілася ў газете «Прэссбол». Маральным абліччу Троінай была прысвечаная перадавіца «СП». Маўляў, пакуль адны «выкладаюцца на спрынтарскай дыстанцыі», а другія «рызыкуюць жыццём, выконваючы наўскладнейшыя піруэты», трэція «дэманструюцца на ўсю краіну свае вабноты». Між тым, Троіна можа пахваліцца не толькі вабнотамі: яна бронзавая прызёрка чэмпінату Еўропы і ўдзельніца Алімпіяды ў Пекіне. Сама Таццяна прызнавалася ў інтэрв'ю, што на такую фотасесію пагадзілася не дзеля грошай, а каб... палепшиць настрой.

CM

ВОЛЬНЫ ЧАС

Экскурсія на Дзень закаханых

13–15 лютага, у гонар Дня святога Валянціна, у Літаратурным музеі Янкі Купалы праводзяцца экспкурсіі для закаханых. 13 лютага ў 17.00 адбудзеца вечарыны для закаханых. Выканаўца — выдатны беларускі кам-

пазітар, бард Альесь Камоцкі. Будучы гучыць аўтарская песні, песні на слова Максіма Багдановіча, Уладзіміра Каараткевіча, галоўная тэма якіх — Каханне. Даведкі праз тэл. 227-78-66.

Валянціні па-беларуску

Адкрыўся сайт «Паштоўка», на якім кожны можа замовіць валянцінку на беларускай мове. Можна ці замовіць паштоўку, а потым забраць яе ў адмысловым месцы, ці, пазначыўшы паштовы адрес, замовіць апанімнае прызнанне каханому. Адрес сайту прости: pashtouka.org

АКіМ

СЦІСЛА

Пра калодзежную вадзіцу лепш забыцца

Хто з нас не любіць напіца з бабінага калодзежа? А вось трэба адувчавацца ад гэтай звычкі. Няма таго, што раны было: напрыклад, больш чым у палове калодзежаў Брастыны вада кепская. Яна не адпавядае санітарным нормам па хімічных паказыках. Найчасцей назіраецца перавышэнне ўтрымання ў вадзе нітратаў. Гэта стала вынікам масавага ўжывання азотных павышэнняў, якія павышаюць ураджайнасць.

У кожным шостым калодзеже вада не адпавядае стандартам і

па мікрабіялогіі. У калодзежы трапляе кішечная патачка.

Такі ўзоры забуроджанасці тримаецца ўсе апошнія гады.

Добрую воду цяпер можна браць толькі з артэзянскіх свідрavіn, глыбіня якіх складае ад 150 да 600 метраў.

У Сцялянцы затрымалі 80 цыганоў

Міліцыя мае намер раздрушыць злачыннасць у цыганскім асяродку. Супрацоўнікі міліцыі Партизанскага раёну Мінска затрымалі больш за 80 цыганоў у мікрарайоне Сцялянка — месцы пражывання вялікае цыганскіе грамады. У міліцыі ў іх

узялі адбіткі пальцаў. Кожнага здымалі на відзакамеру для архіву.

Кіраўнік міліцыі рапіць кака: «Прыходзіць да мяне адзін з залатымі ланцугамі і пытается: «За што затрымалі маіх дзяцей?» Я пытаюся: «Дзе працуеш?» Кака: «Нідзе». Пытаюся: «Дзе дзеці працуеў?» Кака: «Нідзе». «За кошт чаго жывеце?» Кака: «Хусткі на базары праадам». Ну, я ж разумею, што

прадаваць хусткі і хадзіць у золаце... Ёсьць пытанні». Цыганы ж абвінавачваюць міліцыйскія кіраўніцтва ў самавольстве і парушэнні дзейнага заканадаўства.

МБ; паводле БелаПАН,
радыё «Свабода»

Ці змагаўся хтосьці за Беларусь?

Новую кніжку Алега Латышонка можна назваць малым зборам твораў — сюды ўвайшла ў перакладзе з польскай манаграфіі «Беларускій вайсковы фармаванні: 1917—1923 гады», а таксама згрупаваныя ў тэматычныя раздзелы «Станіслаў Булак-Балаховіч: старонкі бурлівага жыцця» і «Змаганне за ўласную дзяржаву» публікацыі аўтара з іншых выданняў. Такім чынам, гэта кніга пра шчырыя памікненіі, палітычныя камбінацыі і асабістасць ахвяры.

Вельмі асабістая кніга

Разам з тым кніга беластоцкага гісторыка, пры ўсей напоўненасці яе фактурай і архіўнымі спасылкамі, нясе на сабе адбітак асабістых эмоцый аўтара. І пачынаюцца яны ад бацькі. Так, распавядальнік Алегу Латышонку — ён сам пра гэта піша — пра вілікую гісторыю Беларусі пачаў ягоны бацька. А той усё не верыў: «Я прачытаў мнóstва кніжак, але ні ў адной нічога падобнага немагчыма было знайсці. Кніжкі, вядома, былі камуністычныя, і ўся гісторыя Беларусі з іх была выдаленая, таму можна мянін лічыць ахвярай прапаганды». Дадамо да гэтага ўласцівую маладосці ўзбунтаванаасць супраць бацьковага аўтарытэту.

Якая перакуленасць шаляў! У позній БССР хутчэй дзеці — вучні старэйшын клаасаў ды студэнты — маглі распавесці бацькам пра гісторыю Беларусі, чым пачуць ад іх уцімнія не толькі звесткі, але і сістэмныя думкі пра лёс іхніга краю, якія хоць бы трохі вылучаліся з савецкіх канонаў. Хіба што ўраджэнцы Заходній Беларусі яшчэ маглі сутыкнуцца з напанамі настальгічнымі ўспамінамі сваіх бацькоў пра даваенны час. Гэта праўда — у савецкім ідэалагічным маналіце рэальная месца для Беларусі не заставалася, а паміж пакаленнямі беларусаў узводзіліся муры забыцця і непаразумення.

Сам жа Латышонак звярнуўся да гісторыі Беларусі ўжо студэнтам Ягелонскай універсітэту ў Кракаве. Несумненна, гэта было для яго адкрыццём цэлага культурнага кантыненту, ці, як у Мар'яна Брандysа, «Каралеўства Беларусь».

Алег Латышонак прамаўляе падчас адкрыцця надмагільнага помінка Аляксандра Гаруна на Ракавіцкіх могілках у Кракаве. 1988 г.

Найперш малады гісторык пачаў зімамаща постасцю генерала Булак-Балаховіча, а пасля, «разам з тым, як стаў сабе ўсведаміць, колькі людзей супрацьды ваявала за Беларусь, стала ясна, што напісанне біографіі Генерала давядзенца адкласіц (усё маю надзею, што калісці яе напишу)». Такім чынам нарадзілася доктарская праца (кандыдатская, паводле постасці вайсковай тэрміналогіі) «Беларускія вайсковыя фармаванні: 1917—1923 гады».

Беласточчане

Яшчэ адзін асабісты матыў Латышонка ў напісанні гэтай кнігі — удал з убаях за Беларусь ягоным земляком, жыхаром Беластоцкага краю. Для самога аўтара тут вельмі паказальны прыклад Беластоцкага батальёну Дзямідава, які найдаўжэй з усіх беларускіх адзеліў змагаўся з бальшавікамі ў адкрытым полі. На гэтым эпізодзе варты крыху спыніцца.

Увесені 1920 году да арміі Булак-Балаховіча далучыўся капітан Мікола Дзямідаў, які ў наваколіях Беластоку набраў з добраахвотнікаў батальён — чатырыста чалавек, — з якім і з'явіўся ў стаўку генерала пад Туравам. На начатку лістапада армія Булак-Балаховіча рушыла на ўсход і ўзяла Мазыр. Але далейны наступ быў спынены на Дніпры. Нашмат мацнейшыя чырвоныя дывізіі сталі адцясняць баляхоўцаў на ўсход. 27 лістапада Булак-Балаховіч пагражала нават акуружэнне. Тады выратавалі яго жаўнеры

лак-Балаховіча на кантраліваную палякамі тэрыторыю. Дзямідаў не здаўся, і са сваім батальёнам з 400—600 чалавек, з дзвюма гарматамі і чатырма кулямётамі, застаўся ў нейтранальнай зоне і працягваў барацьбу. 29 лістапада батальён Дзямідава ўступіў у пераможны бой з бальшавікім 40-м стралковым палком, страціўши чатырох забітых і 10 параненых. З снегня батальён адбіў атакі бальшавікоў пад вёскай Вялікай Малышаўкай. Батальён якраз ішоў на дапамогу Слуцкай брыгадзе. На жаль, Рада Случчыны вырашила спыніць змаганне і, ратуючыся ад бальшавікоў, перайшла на польскі бок фронту. Батальён жа Дзямідава апераваў на Мазыршчыне да студзеня 1921 году, пакуль нарашце таксама не быў вымушчаны перайсці на польскі бок.

Асобыні батальён пад камандаваннем Міколы Дзямідава быў апошнім беларускім вайсковым аддзелам, які на полі бою аказаў супрапад'єваваць савецкім войскам у барацьбе за незалежнасць Беларусі. І тое, што гэта быў пераважна беласточчане, стала для Латышонка моцным пабуджальным матывам у даследаванні тэмы і напісанні працы.

Але вось сапраўдным адкрыццем (у тым ліку і для мяне) стаў радавод Дзямідава, распрацаваны Алегам Латышонкам. Мікола Дзямідаў (1888—1967) нарадзіўся ў Гарадку на Паддяшшы, ён быў сынам Станіслава Катнаровічкага і Аляксандры з Каліноўскіх. Ягоны бацька памёр у тым самым годзе, а маці паўторна выйшла замуж за архіцызана чыноўніка Івана Дзямідава, які 10 снежня 1889 году ўсыніў ейнага сына, даўшы яму сваё прозвішча.

Самі Дзямідавы быў мясцовымі фіброкантамі, а адзін з іх фінансаваў рэстаўрацыю абраза Маці Божай у гарадоцкай царкве. У дзяцінстве ж на выхаванне Міколы найбольшы ўплыў меў ягоны дзед па маці Аляксандр

Каліноўскі, брат (удакладніо Латышонка — кузэн) Вінцэнта Канстанціна Каліноўскага, аднаго з кіраўнікоў паўстання 1863—1864 гадоў у Літве і Беларусі. А ў шляхецкіх сем'ях гэта вельмі блізкая ступень сваяцтва. Так-так, Мікола Дзямідаў па кудзелі (па лініі маці) быў святым Кастусем Каліноўскага! Аляксандр Каліноўскі культиваваў памірье пра свайго кузэна, што сапраўды паўплывала на будучы палітычны і нацыянальны выбар Міколы Дзямідава.

Колькі іх было?

Усё ж, якія меркаванні Латышонка адносна колькасці беларускіх жаўнероў у час тых катаклизмаў? Па выніках сваіх архіўных штудый гісторык прыходзіць да вынівовы, што беларускія вайсковыя фармаванні ў 1917—1923 гадах усе разам налічвалі каля 11 тысічай афіцэрў і жаўнероў (каля не браць пад увагу Беларускі корпус у Малдове на Румынскім фронце, які налічваў больш за 100 тысяч чалавек).

Аднак траба заўважыць, што некаторыя вайсковы ўчастнікі належалі да розных фармаванняў, ды не ўсё яны браць ўдзел у баях. З іншага боку, за незалежнасць Беларусі змагаліся таксама партызаны, колькасць якіх вызначаецца цікава. Дзеля гэтага застаецца толькі прызнаць той факт, што за незалежнасць Беларусі ў той час са зброяй у руках змагаліся 10 з лішком тысічай чалавек. Колькасць не такая ўжо і вялікая, але гэта быў выключна добраахвотнікі.

Камандныя кадры беларускіх адзізелаў складалі інтэлігенты, якія пазнаёміліся з вайсковай справай на франтах Першай сусветнай вайны. Прафесійных вайсковуцайдзіроў было няшмат.

Працяг на старонцы 10.

Гусары БНР перад будынкам вайсковай камендатуры Горадні ўясной 1919 г.

Алег Латышонак

Жаўнеры БНР

Латышонак, Алег.
Жаўнеры БНР. — Беласток: Беларуское Гістарычнае Таварыства; Вільня: Інстытут беларускісткі, 2009. — 366 с.

Гісторыя аднаго размеркавання

Прыклад маладога настаўніка гісторыі сведчыць, што размеркаванне маладых спецыялісту не зайды таксама прыгожае, як на глянцевых старонках дэвяржальных газет. Свае два гады Павел адпрацаўваў у адным з рабочаў на Мінішчыне. Праз пяцьгоду пасля звальнення са школы сабы заўажылі яму, што той паспакайней, стаў лепей выглядаць.

Суп у чайніку

Першыя месцы працы па размеркаванні Павел, настаўнік гісторыі, практык у школы лабараторны. Жыцце, якое прапанавала школа, яго не задаволіла аднапакаёўка ў старым калгасным дамку, у якую можна патрапіць па старой трухлявой лесвіцы, электраправодка адсутнічала. Акрамя таго, трэба было самому пакланіцца пра запас паліва, якое не было дзе захоўваць — не было дрэвотні. Спрабаўшы пакаў у кагосьці з віскоўцаў абринулася ізўдучай — ніхто з мясцовых не захачеў узьці да сібі «ужога», ніхай сабе і настаўніка, які мусіў вучыць тутыйшніх дзеяцей. Таму і давалось пасядзіцца ў лабараторнай кабінету фізікі.

З выгодай — прыбыральня паверхам ніхай ды электрычны чайнік, у якім гатаваў кіпень для гарбаты ды ролтаніу. Неяк на пальвых працах настаўнікі з дзесяці назіралі грабоў. «Вазы», суп які згатуе, — прапанавала дырэкторка і тут жа асеклася, узгадаўшы, што сама і дала ў арэнду свой чайнік.

Жыццё ў школе тримала ў сталай напружанацці. Уставаць трэба было рана, каб паспець падрхтавацца да працы, паснедзець раней, чым прыедуць дзеци з навакольных вёсак. Вечарамі ў вокны школы заіралі мясцовыя бойбусы. Яны гру-

Добра жывеца ў нашым аграгарадку. Фота «Советской Белоруссии».

калісі ў дзвёры, запрашалі війсці паразмёўляць.

Штодзённы марафон

Урэшце малады настаўнік знайшоў сабе жыцло ўрайцэнты. Цяпер паўсталая новая праблема — як дабрацца да працы. Да вёскі, дзе

працаў Павел, было калі дзесяці кілометраў, аўтобусы туды хадзілі нерэгулярна. Пакуль не прыбіралі ровар, часцей хадзіў пешшу. Дырэкторка школы напрасіла сваім братам, дырэкторам СВК, які жыў у гарадку, па магчымасці падвозіць на працу маладога спецыяліста. Той

паабязаў і нават колькі разоў тое абязданне выканану.

Добраахвотна і з песняй

Цяжка здзейсніць сучаснага беларускага настаўніка «добраахвотнай» падпіскай. У першы ж месец маладому гісторыку пропанавалі выпысіц пакет выданняў, якіх, са словаў адміністрацыі школы, мусілі дапамагчы яму ў навучальным працсе. Настаўнік цігнуў да апошніяго, выпысіц толькі самае неабходнае, і не прагадаў — цалкам падпіска каштавала інш чэрвіць зарабленыя грошы невядома куды.

Сядр «добраахвотных» мерапрыемстваў Павел прыгадае і шматлікія суботнікі, на якіх не толькі трэба было адпрацаўваць ад званкі да званка, але і пералічыць забороненыя грошы невядома куды.

У авансікі настаўніка ўваходзілі авабязковыя візіты ў сем'і, што значылі ў РАА ненадзейны. Незкінчаныя нарады з яе маці. Маці не было, школыніца са сваёй сібровай ужо падмалівалі вусны да некага чакалі. Пад акном пасітналі кіроўца, які прывёз настаўніка, дзвінуў кінулася паглядзець: «Коля прыехаў? Не, не Коля». Дзеці з ненадзейных сем'яў хадзілі ў школу толькі для таго, каб падсцесі. Адзін хлапчук усю зіму прахадзіў у кедах. Але сучасная школа патане ў біскончных справадацах, і за гэтымі панерамі дзеци з іхнімі праблемамі часта не заўажаюць, кажа Павел.

Дзяржава адбівае ахвоту працаўца па спецыяльнасці

Магчыма, камусыці выдаткі на-

Ці змагаўся хтосьці за Беларусь?

Працяг са старонкі 9.

Жаўнерамі беларускіх фармаваннія былі амаль выключна сяляне, прычым несумненна багатыя і сэрэднія заможнасці, якія барацьбу за незалежнасць Беларусі атаясамлівалі з абаронай уласнай гаспадаркі.

Пра сабаку Райта, альбо Як немагчыма ўхіліца ад непрыемнага

Адну ж тэму Латышонак толькі пазначыў ва ўступным «Слове да беларускага чытача», але не рыхлыку развіваць. Тычыцца гэта супрацоўніцтва беларускіх дзеяціў з савецкімі спецслужбамі. Стваральнік Беларускай нацыянал-сацыялістычнай партыі Фабіян Акінчыц у 1920-я ўзна-

на проблема «патрабуе шматбаковага і глыбокага вывучэння». Тым не менш, адзначае беластоцкі гісторык, відавочна таксама, што не былі яны агентамі ў той час, калі змаганне за незалежную БНР выглядала яшчэ разальным.

Трагізм і злая іронія заключаецца ў тым, што менавіта многія беларускія «нацысты» да таго былі савецкімі агентамі. Стваральнік Беларускай нацыянал-сацыялістычнай партыі Фабіян Акінчыц у 1920-я ўзна-

нала падобны факты:

Радаслаў Астроўскі, Канстанцін Езавітаў і Францішак Кушаль былі ў свой час савецкімі агентамі.

Чальваў Юрыдичны аддзел Беларускай Сялянска-Работніцкай Грамады, а будучы прэзідэнт створанай пад немцамі ў 1943 г. Беларускай Цэнтральнай Рады Радаслаў Астроўскі тады ж настолькі цесна супра-

Камандзір батальёну БНР Мікола Дзямідаў быў сваяком Кастуся Каліноўскага, што і палупывалася на ягона выбар.

стаўніцкай працы, кінгталі суботнікай і падпіскі, пададуцца не вартым увагі дробязямі. Але Павел без захаплення ўзгадвае рэгулярныя дзяйскісці на школьнічых вечерах, дзе адказніца, за нецвярозовых школьнікай нёс чамусы ўсі, а не ёнкі башкы. Яму вельмі не спадабалася, што ў «Белую Русь» яго запісалі без ягоі згоды задній датай.

Адпрацаўшы два гады, ін і ён хвіліны не задумываўся, каб працігваць зарабляць на хлеб настаўніцтвам. Прынаміс, не ў найбліжэйшы час. Сёння ён працуе фасоўшчыкам лекавых прэпаратаў у адной з сталічных фірмаў і амаль ні пра што не пішадзе. Праз пяцьгоду пасля звальнення са школы сабы зважылі Паўлу, што той паспакайней, стаў лепей выглядаць. Вядома — ад пачатку працы ў фірме заробак быў удвая большы, чым у школе, ціфэр ён зарабляе яшчэ больш.

Дзяржава адбівае ахвоту працаўцаў па спецыяльнасці, мяркуючы на ягоі пасыльнікі. Ісправа не толькі ў тым, што маладым людзям пасля працы ў вёсцы німадзя бавіць вольны час. Вельмі часта яго проста німа — справаўчынасць, напісанне планаў, паходы па сем'ях. Прыклад Літвы, дзе вясковыя медыкі пачалі выдаваць службовасць аўтам, застасціца пакуль марай у нашых краіях.

Праўда недзе пасярэдзіне, кажа Павел. Камусыці ж дастаеща і не благое месца — і праца добрая, і жыцце ўтульнае. Але ягоны асабістасць прыклад сведчыць, што размеркаванне маладых спецыялісту не зайды таксама прыгожае, як на глянцевых старонках дэвяржальных газет.

Сямён Печанко

цоўнічай з мінскай КП(б)Б і Кампартыі Заходніяй Беларусі, што ўзначальваў Беларускі Кааператыўны Банк у Вільні, праз які праходзілі сродкі ГПУ (тагачасная назва КДБ) на фінансаванне Грамады. І ў нацызме, і ў камунізме яны бачылі шырму, за якой можна працівтаць, у іхнім разуменні, беларускую справу.

Мяне таксама не пакідаюць думкі, што можна рабіць у тых хвілінах, калі абрываеца ўесь навакольны свет да прыходзіцца акрэсліваць свой выбар «найменшага» з найгоршага. Усё ж я схіляюся да думкі, што лепш зусім нічога не рабіць, чым ісці на кампраімісі са злом у надзеі на ўласную гульню ды магчымым выйгрышам. Прынаміс, супрацоўніцтва беларускіх аттыўістуў са спецслужбамі таталітарных рэжымуў не дапамагло такім дзеяціўам разліпаваць уласную палітычную мэты ды звязаюць іхніе ўласніе яшчэ ў тупік.

Алег Латышонак таксама мае свой, не без сарказму, рэціпт: «І, можа, лепш было бы, каб Браніслав Тарашкевіч займаўся літаратурнай дзеяйнасцю, замест таго, каб праадаваць свой народ Сталінцу». Булак-Балаховіч у той самы час, у другі палове 1920-х, пісаў паэму пра сваіга сабаку Райта.

Алег Дзярновіч

На Малой сцэне к/з «Мінск» адбыўся «Фестываль нікчэмнасціў» — вясёлы капустнік, у якім бралі ўдзел маладыя акторы не-калькіх мінскіх тэатраў. Тоё, з чаго хочацца смяцца, ды ўсё неяк ніхто не смычацца — агрэсіўны пасып, спецыфіка беларускай моўнай і культурнай сітуацыі, — у «Фестывалі» было прэпараванае і прадстаўленае на публічны агліяд. На сцене танчылі робаты, поўзлі гаваркія чарвякі, адбываўся сеанс сувязі з імператарам Сусвету, стаўшіся грандызы, супер-пупер, мозілі з выпадковымі акторамі, і на прыдурковата-аблекчанай версіі ангельскай мовы паказвалася кака «Царёўна-жабка».

З удзеламі ў «Фестывалі», ал-ной з арганізатораў імпрэзы, акторкою Купалаўскага і салісткай гурту «Дзецідзяцей» Ганнай Хітрык гутарыца карэспандент «НН».

«НН»: Ганна, Ваш капуснік так і просіцца, каб яго купіць які-небудзь тэлеканал, зрабіў з «Фестывалю нікчэмнасціў» выдатную гумарыстычную перадачу...

Ганна Хітрык: Банося, што шмат хто, калі б убачыў такое па тэлебачанні, проста не скеміў бы, што гэта сібёд. На жаль, калі гаворка іде прапануе, не ўсе разумеюць іронію. Калі я слухаю пасып па радыё, дык мяне біруць смехі, а, скажам, так-сóушчыкі побач на юным, што тут такога камічнага. «Ты не похож на Гоголя и даже на Гого!». Людзі не дурнія, проста прывыклі. Бетворцы музыкі ўсё ўтрыравалі, утрыравалі і давялі да абсолютнай дурніны. А спявачкі ў сваю чаргу было ўсё адно, пра што яна будзе співаць, яна была пічастлівая, што ёй даюць высці на сцену.

«НН»: Попе наступае?

ГХ: Папса ўжо прашлася да нас. Праз тэлевізор, праз радыё, праз рингтоны. Ты і не хочаць, а табе: «Паглядзі, паглядзі, паглядзі! На, на, на!» Спяраша ты з эй ваюеш: «Не хачу, не хачу, не хачу!» А яна гне на свой капыл: «Як табе гэта можна не спадабацца?! Ану паглядзі ціцер мой кліп 150 разоў!». Сілы няроўнія — мусіш скарыцца: «Ат, валійш!». Мы і хандея паказаць гэты наступ у «Фестывалі нікчэмнасціў». Менавіта пра гэта наша сцэнка «Шоу-балет «Міса» [загалкам] шамаханская царыца».

Ганна Хітрык

нар. у 1980. Адна з вядучых акторак Купалаўскага тэатру. Працуе ў тэатры з 2001 г. Сыграла шараг ролей у знакавых спектаклях («Паўлінка», «Ідылія», «Балада пра каханне», «Дзікае паліванне карава Стака», «Сымон-музыка»). Салістка папулярнага гурту «Дзецідзяцей».

Прыма Купалаўскага Ганна Хітрык абвясціла вайну папсе

«Людзі не дурнія, праста прывыклі», кажа яна.

ЮЛІЯ ДРАЖЕНКЕВИЧ

Хуткі Смоўж

Вясковы,
БМА-груп,
2008

О! Беларусы дачакаліся сваіх «воплей» і «здобаў». Слаўгарадска-магілёўскі гурт на чале з цёзкам беларускага презідэнта ў дэбютным

Такі дэбютны альбом маглі б запісаць «Песняры», калі б утварыліся ў нашы дні. З адчуваннем melody ў Сяргея Лукашэнкі ўсё ў парадку, з харызмай, відаць, таксама. Застаўліся толькі мову падцягнуль, бо ягоныя стылізацыі пад народныя

ДЫСКАГРАФІЯ

альбоме прадэмансстраўваў надзвычайную спеласць ды заявіў пра з'яўленне новага музычнага кірунку — «belarusian village-ska music». Такі дэбютны альбом маглі б запісаць «Песняры», калі б утварыліся ў нашы дні. З адчуваннем melody ў Сяргея Лукашэнкі ўсё ў парадку, з харызмай, відаць, таксама. Застаўліся толькі мову падцягнуль, бо ягоныя стылізацыі пад народныя

песні не заўжды пісьменныя ды часта поўняцца штампамі. Дэве самыя ўдалыя кампазіцыі альбому — на пачатку. Вядзенца ў іх пра проблемныя рэчы. Пра вёску, у якой ніколі не будзе вяселля ды пра хлапца, якому не памог доктар Хадаркін («Вёска», «Лебедзі»). «Хуткі смоўж» упаўзае ў лідэрый айчыннага фолк-мадэрну.

Сяргей Будкін

танцоўшчыца і два ампірныя яны-чары танцаць палка без сэнса і ладу — кар.). І двойчы на біс выходзім, хады нас нікто не запрашае. Нашы сцэнікі з папсой не столькі камічныя, колькі пазнавальныя. Не здзіўлююся, калі нашу песню «На барабунах» пра Наташку, якую сышла, можа ўзіць у ратаце якай-небудзь FM-станцыя.

«НН»: Можа, такая культурная сітуацыя склалася, і ўсё тут?

ГХ: Нікак гэта не сітуацыя! Усё ўпіраецца ў таго, хто вырашыа, што круціць па радыё і тэву. Ціпер-фармат такі: каб дайшло да самага дурнога. Каб, барані Божа, хто не дапяўбы. Нудзіць ад эгата, такое дуржанне, што творцы перасталі думчыць, выдумляць. Але ж я ведаю, у нашай краіне праўцьма таленавітых людзей: шмат гуртоў, якія граюць цікава, закранаюць нейкія струны тваёй душы. Але на скрыні па-ранейшаму — майка Gucci і карыялет. Нейкай дурнота заселі, і ей самай падабаецца, што што... І ў «Фестывалі нікчэмнасціў» мы намагаемся давесі, што так быць не павінна. Глядзіш — пачуцьши «хіты» нашага саматужнага гурту «Пігмаліёны», які чыноўнік і абурицы: «Слухайце, такую ж лукту слухаюць мае дзеці! Траба з гэтym нешта рабіць!» Або дыдзяк, убачыўши наша прадстаўленне, скопіца за галаву: «О, Господз, што ж стаўло ў эфір!» Упэўненая — культура пераможка.

«НН»: Расіяніе, старанна вымаўляючы беларускі «із» і запінаючыся на «ч», з камічнай сарочнінасцю дзеляцца з гледачом, як яны прыйшлі да беларусчыні чаму захапіліся ёй, — гэта сюжэт вашай сцэнкі «Клуб Sunshine». Што гэта, іронія?

ГХ: Самаіронія. Траба нешта рабіць з беларускай культурай ды мовай. Усе сёняні кажуць: «Мы — беларусы!», але сінсан гэта не паўніяеца. Дык мы хоць так, іранічна, заявілі. Мы ж самі як мae быць па-беларуску не размаз'ялем. Немагчыма ж сказаць неўзывачным людзям: «А ціцер давайце ўсё будзем размаз'яць па-беларуску». Але можна: «Сабры! Мы жывем так і так бесправеніца. Думайце, ражайце самі, што далей». У сцэнцы, дзе казка «Царёўна-жабка» распавідаеца на спрошчанай ангельскай, а пры канцы Іван-царэвіч аднястачы ангельскіх словаў пачынае праклінца Кашчэя Неўміручага па-беларуску і той памірае ад сілы словаў падкressліваеца, што ад ангельскіх жартяў мы смеямеся, а беларускай не разумеем. Я, вядома, не месія. Якія акторы міне не хоцяцца, каб людзім пасля маіх выступаў былі некамфортоўні. І чым выкрайваш заганы наўпраст, дык мы з калегамі зрабілі, што ўмелі: вясёлае прадстаўленне.

Гутары ў
Павал Касцюкевіч

Нічога страшнейшага за рэалізм

На небасхіле расійскіх кінастужак, поўных гламуру, псеўдапатрыятызму і «чарнухі» нечакана ўспыхнула новая зорка — драма «Усе памруць, а я застануся» пра тое, як няпроста выбіваць сваё месца ў свеце аднагодак і старэйшых, калі табе 14. Рэжысёр, экспэнтычная Валерый Гай Германіка 23-х гадоў, шакавала сваім з'яўленнем і кіношнікаў, і журналісту, і абывацеляў, адвыклых ад вострых сюжэтаў книтлту «Розыгрышу». Услед за залатым словам «па пладах іх пазнаеце іх», праз цытаты аўтара паспрабуем адшуканы непарыўныя сувязі між рэжысёрам і фільмам. Каб зразумець, адкуль узяўся кінатвор, якому не так проста павесіць пўны жанравыя ярлыкі.

«Здымою фільмы пра падлеткаў, пра сябе і пра маленъку рэвалюцыю ўнутры чалавека»

Фільм атрымалася пра дзяўчатак, якіх у школе звычайна менш за ёсё заўважаюць: яны ніколі не прэсуюць, але пры гэтым не вучанца лепши за ўсіх. Тыповыя «сераднячки» збіваюцца ў групкі, сабруюць, жартуюць, сварацца з бацькамі, упіткайку куранць, падманам купляюць алкаголь і мараць пра першага хлопца.

Сама фільмавая гісторыя, хоць і дыспарарычна напанхана падзеямі, нейкай часткай знаёмая ўсім, хто скончыў школу не вельмі даўно. Прыплюсуюць адсутнасць пэўнай высокай ідэі. Што атрымліваю? Абвінавачванні ў чарговых «чарнушных» здымках і пустым сюжэце. За што тады прэстыжная кінаўзнагароды? Даречы, аўтар прынцыпова не адпраўляў фільм на расійскі кінафестываль. Гэты паказ з экрану прымушае глядзець на сябе ж. На тое, кім быў, як неадэватна падвойдзіўся, як марыў, што ёсё памруць, а я застануся... Узгадкі такога книтлту псыхіка часцей апускае ў падсвядо-

Валерия Гай Германіка.

масць, каб чалавеку ніколі не думаць пра мінулую рэвалюцию і толькі здрывацца падчас соннага спакання з падсвядомасцю ў адымках Марфея. Фільм прымушае ўспомніць пра гэта. Шмат хто парапуноўва «Усе памруць...» з амерыканскім фільмам «Дзеткі», але гэтася парапунанне чыста вонкавае (і там, і там пра проблемы падлеткаў), бо апошні пафасна дэмантруе, маўліў, так рабіць не трэба. Фільм Германікі нагадвае глыбокую рэфлексію на звычайнай сутыкі дзеяўціцніка ўнутры сябе і вакол сябе. Пры гэтым рэштку ад проблем рэжысёр не выпісвае...

«Найлепшы расійскі фільм — «Бумер»

Нягледзячы на тое, што «Усе памруць...» сутнасна адрозніваецца ад усёй кіношнай крыміналішчыны а-ля «Брыгада» і стужак з бліскучым (ва ўсіх сэнсах) Гошам Күцэнкам, застаецца супольная рыса, а менавіта выкабеністася імкненне не выдаляць сцэну гвалту, не пераносіць іх на ўзровень сімвалічнага паказу, а неадменна кінць у очы, як пальчатку: «Глядзіце, а гэта наша жыццё. Страшна? А то ж». Самая акцэнтаваная сцэна згвалтавання выкрэслівае з мэтавай аўдыторыі саміх 14-гадовых глядачоў. Што ў сябе чаргу даказавае: гэты фільм бярэ куды шырэйшае проблемнае поле, чым адносіны падлеткаў. Гэта заклік больш для дарослых прызадумадца пра тое, што, напэўна, нешта ў нас ідзе не так. Но ніводная проблема не жыве самастойна, яна вырастает з іншай.

«Мастацтва заўжды спекулявала на іншасці людзей. Я не маю права на такое, трэба валиць у свет гульнявога кіно, каб не скурвіцца».

Спачатку Валерыя здымала дакументалістыку, але, стаміўшыся вырывалася з людзей драму, вырашыла, што лепей прасіць прафесійных актораў падыграць гэту драму. Упрыгож дакументалістыкі адчувае ў працы камеры, што стварае эффект прысутнасці, у ігнараванні «адглажданага» класічна-глінідзкага мантажу, а самае

затарства, але ж смачны фінал застаўся няспраўдзяй мірай. За спінай таго, што маєм: дзяўчынкі, што вытымала столькі прыніжэнняў, выйшла з іх не пераможкай, але быццам бы не пераможанай. Свобода, новы дзень, паўстанне ці вяртанне — не хапіла якогасыці акорду, што надаў бы гісторыи форму завершанай сімфоніі. Канцоўка не дазволіла гледачу ўпэўніцца ён ў тым, што «Усе памерлі», ні ў тым, што «я засталася».

«Я ніколі не разумела Таркоўскую»

удзелу знакамітых актораў, аказаўся ўжо ў камерцыйным плане паспеховы. Цалкам магчыма, што гэты сімбіёз урэшце ўмацуеца і прадставіць сабой новы кірунак ва ўсходнесурапейскім кіно.

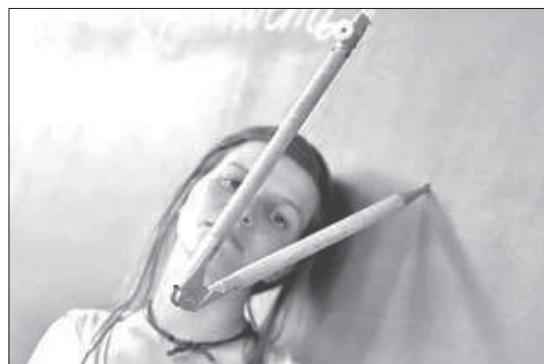
«Ніяма нічога страшнейшага за сапраўдны рэалізм»

Гэта любімы выраз Валерыя ў Дастанеўскага.

Так, магчыма, яна перабольшыла з колькасцю калатичачаў, якія здарыліся з героямі. Так, нейкія рэакцыі і дзеянні ў фільме былі прыцягнутыя за вушы. Але варта прызнаць, знойдзеная тонкая пазіцыя балансу, кампраміс між гульнявым і дакументальным кіно. Пераломны перыяд падлеткаўасці ў спальнym маскоўскім раёне з вышынай росту, пакуль не надта вялікага, саміх дзеяння-класнікаў. Гэта як быць аўтарам рубрыкі «Без каментароў» пе-рад выпускі навінаў, які не суправаджае карцінку вычарпальным тлумачэннем, але пры гэтым дакладна ведае, каго паказаць і сколькі секунд.

У маўклівым, настойлівым лістэрку без віньетак і кветачак выяўляеща неэстэтычны, але і не найграна-брыдкі бок. Жорсткі, незваротны ход падзеі, які рэжысёр, зусім як Дастанеўскі, не збіраеца выводзіць да эпі-энду, а давядзе да катастрофы, з якой герою трэба будзе самастойна выбрацца. Хоць не Валеры Германікі належаць лаўры вынаходніцтва реалізму ў кіно, яе вялізны плюс, што яна адзіняла такі страшна рэалістычны фільм.

Стасія Мініч

НОВЫЯ КНІГІ

Электрастанцыя цяпла

Алесь Аркуш, Барыс Коzič.
Брызгалаўка. Жодзінская апаведы, успаміны і вершы. Мінск: І.П. Логвінай, 2009, 300 ас. 82с.

Успаміны дзяцінства: дзедава хата і бацькоўскія прысады... не, або так: чароўная сіметрыя двара і запаветныя аркі... Новая книга Алесі Аркуша «Брызгалаўка» — не пра тое і не пра тое.

Прыгадваючы, Аркуш малое трэцюю Беларусь, што праасласт бетонам праста пасярод падлеткаў.

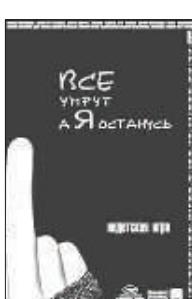
Глядзець, як азёры абраузуюцца з торфакапальняў, вадаспады — з водаацышчальных канструкцый, а як краявід пачынаюць фармаваць не толькі блізкі ўзлесак, але і фабрычныя коміны. Назіраць, як на тваях вачах, нібы ў лістоту, убираеца ва ўласную гісторыю горад-саджанец. Як набывае свае легенды і цёмныя бакі. Жодзіна, Салігорск. Наваполацак.

Прачытаўшы жодзінскія апаведы, ловіць сябе на думцы, што суконны скароты ДРЭС, ЦЭЦ, бы найсаладзейшыя сугуччы, пачынаюць лашчыць і тваё вуха. Выкіталоны відавочца ўласнага дзяцінства Аркуш, без сумневу, мае адказ на пытанне, з чаго пачынаецца Жодзіна, яго Жодзіна.

Да ўласна Алесевых успамінаў далучаюцца прыгяды яго бацькі, Барыса Коzič, пра вайну.

Кніга выйшла ў серыі «Кнігарня «Наша Ніва»». Разам з аркушоўскай «Брызгалаўкай» у серыі ўжо 31 папяровое выданне і 4 аўдыёкнігі — літаратура на самы розны густ.

Лявон К.

Мастацкі фільм «Усе памруць, а я застануся». («Все умрут, а я остануся»). Рэж. Валерый Гай Германіка. Расія, 2008

Спеціяльны прыз Канскага кінафестывалю.

Падтрымаем беларускага настаўніка

У перыяд калядных святаўніц прадстаўнікі Таварыства беларускай школы ладзілі гасціўныя рэйды ў мінскія школы і садкі, у якіх відзеца ца науучанне і выхаванне на беларускай мове. Асноўная мэта іх — маральна-падтырмка педагогаў у іх нялягкай справе, калядныя віншаванні, ганараванне дыпломамі ТБШ за прафесійнае майстэрства і выхаванне нацыянальнай свядомасці будучых актыўных грамадзян незалежнай Беларусі, уручэнне неўзікіх падарункаў.

Да фармавання падарунку даўгучыліся розныя грамадскія арганізацыі.

Цэнтр «Супольнасць» падараў школам шматлікія метадычныя дапаможнікі, літаратуру па грамадзянскай адукацыі, а таксама запісаў адмысловы DVD дыск «Гадум беларусаў», у які ўйшлі сцэнары дзіцячых святак, гульні, метадычныя матэрыялы па краязнаўстве і этнашколе, песенкі для маленіків, аўдыёкнігі, казкі, чытанкі, мультфільмы, мастикація фільмы і шмат чаго карыснага для настаўніцкай працы.

Грамадская аб'яднанне «Эзтуртаванне беларусаў свету «Бацькаўшчына» прапанавала настаўнікам гістарычныя кнігі.

Аб'яднанне бацькоў з Беласточчыны «АБ-БА» падараўла кожнай школе беларускую азбуку — каліровы набор літар алфавіту, які стварыла выдатная беларуская настаўніца з Беластоку Аліна Ваўранюк.

Беларуская школка ў Нью-Йорку і культурна-адукатыўная фундацыя Орса-Рамана дапамаглі сформаваць для кожнага беларускага садочка наборы дыскаў і касетаў з мультфільмамі, казкамі, песенькамі, а настаўнікамі яны перадалі кнігі беларускіх класікаў. Янкі Купалы, Васіль Быковава, Ніла Гілевіча і іншых.

А кампанія «Будзьма!» дапамагла аздобіць падарункі адмысловымі торбачкамі, віншавальнімі паштоўкамі. Ад імя ТБШ педагогаў віншавалі

Алесь Лозка, старшыня, і Тамара Мацкевіч, намеснік старшыні грамадскага абацтва.

Нягледзячы на перадкалядныя турботы, а таксама бясконцовая разформа, праверкі, бюрократычны патрабаванні, школкі і дашкольныя ўстановы з задавальненнем вітаюць гасцей з падарункамі і віншаваннямі. У сярэдняй школе г. Мінску, №60 (К.Лібхета, 82), дзе арганізавана науучанне па-беларуску ва ўсіх класах, гасці велізну традыцыйнымі песнямі калядныя гурт школнікаў з «зоркай» і «казой». Падарункі і дыпломы ТБШ атрымалі **Марыя Гарохава**, намеснік дырэктора, **Дзмітрый Ровенскі**, кіраўнік узорнага фальклорнага ансамблю «Дударыкі», **Святлана Собаль**, загадчыца бібліятэкі, **Наталля Шурдзякова**, кіраўнік метадычнага аб'яднання настаўнікаў беларускай мовы і літаратурнага гурту школнікаў з «зоркай» і «казой».

Падарункі і дыпломы ТБШ атрымалі настаўнікі гісторыи **Людміла Крыловіч** і **Аксана Хахлова**, якія шмат намаганняў надаюць краязнаўчай працы.

Плённая размова адбылася ў сталічнай гімназіі №14 (Васініца, 10), дзе сёлета ў чатырох першых беларускіх класах науচаецца 84 вучні (дарэчы, падобны вялікі набор аddyбуся ў толькі ў гімназіі №4).

Дарочы у гімназіі №14 прапануе знакамітая настаўніца хіміі **Тэрэса Іванаўна Мятліцкая**,

якая сёлета па выніках усіх выпрабаванняў стала пераможцай конкурсу прафесійнага майстэрства «Сталічны настаўнік — стаўлічай адукацыі» ў намінацыі «Настаўнік».

Ганараванні ад ТБШ атрымалі **Марыя Гарохава**, намеснік дырэктора, **Дзмітрый Ровенскі**, кіраўнік узорнага фальклорнага ансамблю «Дударыкі», **Святлана Собаль**, загадчыца бібліятэкі, **Наталля Шурдзякова**, кіраўнік метадычнага аб'яднання настаўнікаў беларускай мовы і літаратурнага гурту школнікаў з «зоркай» і «казой».

У гімназіі №23, што размясцілася на праспекце Незалежнасці, быў ганараваны разам з дырэктарам **Нінай Нікіцінай** у асноўным выкладчыкі, якія развіваюць у дзяцей мастацкія здольнасці (спевы, танцы, выкінанка і г.д.). Гэта **Алена Туміловіч**, **Вікторыя Бельчанка**, **Наталля Гамаюнова**, **Ірына Моніна**. Але настаўніцкі калектыв гімназіі ўнікальны. Тут працују выдатныя філолагі, лінгвісты, якія выкладаюць шведскую, кітайскую, польскую ды англійскую мовы

Калектыв садка №202 трymаецца роднай мовы.

зіла выкладчыка гімназіі № 28 **Таццяну Куракевіч** (печатковыя класы), **Вольгу Грышкевіч**, **Наталлю Штанюк** і **Наталлю Даўравольскую** (беларуская мова).

У гімназіі №4, якой кіруе пераможца конкурсу ТБШ, лаўрэат звання «Беларускі настаўнік 2007 году» **Юры Бандарэнка**, сёлета адзначана праца выкладчыка **Алена Калтавіч** (беларуская мова), **Уладзіміра Дземідовіча** (гісторыя), **Каярыны Богдан** (печатковыя класы), **Ірыны Даэмідовіч** (англійская мова), а таксама намеснікай дырэктара **Наталіі Юшкевіч** і **Галіны Філіпенак**.

Дзіцячым садкам №187, дзе гадующа 4 групы беларускамоўных дзетак, і №534, што мае аж 12 беларускіх груп, вельмі пашанцавала з загадчыкамі. Гэта адчуваюцца адразу, калі ўваходзіш у дашкольную ўстанову. Кіраўнік іх — **Таццяна Юрнік** і **Ларыса Урzelёva** — атрымалі дыпломы ТБШ не здарма. Пра таіх, кажуць, што яны аддаюць працы ўсю душу. Загадчыкі здолелі не толькі знайсці найлепшых выхавацеляў для дзетак, зрабіць музей, знайсці сучаснае аbstaliяванне, гульнёўную сродкі, нават зрабіць жывы куточак з хамячком і чарапашкамі, але і пасяліць беларускі дух у свае садочки. Дарэчы, самая вялікая ў распаблічыя беларуская **ДДУ №534** размешчана ў адным мікрараёне з самай вялікай роднамоўнай гімназіяй №4. А вось з падобным суседствам садку №187 не

пашанцавала, няма побач беларускай школкі. Шкада, што кіраўніцтва Савецкага РАА не валодае станоўчым педагогічным досведам у гэтым спраде. Каб вырашыць праблему, не патрабна шукаць дзяцей у адзін беларускамоўны, першы клас рускай установы ўнесцільнага забвенія, а зрабіць рашэнне — прымаць толькі ў першыя класы з беларускай мовай науучання хоць адной у СШ раёну.

Дыпломамі ТБШ таксама быў ўзнагароджаны **Наталля Анейшчук**, **Ларыса Баброва**, **Марына Салавей** (выхавацілі **ДДУ №187**), **Святлана Купрайчык**, **Галіна Грыгор'ева**, **Аксана Шкэрдава**, **Галіна Кішкурна**, **Святлана Занімон** (выхавацілі **ДДУ №534**), **Ірына Юркевіч**, (загадчык **ДДУ №202**) і выхавацілі **Наталія Рак** і **Таццяна Тарлоўская**.

Ішчэ два гады таму назад і сад **№202** лічыўся поўнасцю беларускім, а цяпер тут ужо толькі дзве групы, а наагул у стаўліці калісь было 170 беларускамоўных груп...

С заліненнем з пасады сапраўднага лідэра ўстановы паступова забываеца слава раней прызнаных цэнтраў беларускіх — **ДДУ №367** (экс-загадчыца **Галіна Прыма**), **№314** (экс-загадчыца **Раіса Слясарык**) і інші.

Поспехай і надалей вам, сапраўдныя настаўнікі, непахіснай веры ў светлую будучыню Беларусі.

Тамара Мацкевіч, **Алесь Лозка**

Гімназія №23 — флагман беларускамоўнага науучання. На фота — намесніца дырэктаркі Галіна Полудзен.

па-беларуску.

У гімназіі №9 г. Мінска ганараванне адбылася падчас педагогічнай нарады, на якой прысутнічалі ўсе настаўнікі. Дыпломамі атрымалі філолагі **Марыя Янчэўская**, **Інэса Андрыянова**, а таксама дырэктарка — **Ларыса Апалінская**.

Сёлета мінскай СШ №2 нададзены статус гімназіі (№28). Усе класы тут маюць беларускую мову науучання, гімназія спецыялізуецца на вывучанні замежных моваў. Вялікая заслу́га ў гэтым, безумоўна, былога дырэктора **Аляксандра Сядзікі** — намесніка старшыні ТБШ, выдатнага выкладчыка філалогіі, які за свае педагогічныя, лінгвістичныя таленты і грамадзянскую працу атрымаў ад ураду Францыі орден Акадэмічных пальмаў. ТБШ узнагароді

Калядкі ў СШ №60.

ІМПРЭЗЫ

Канферэнцыя ў гонар Эдварда Вайніловіча

14 лютага а 9-й у дольнай зале касцёлу Св. Сымона і Алены паччеща беларуска-польская наўкуовая канферэнцыя «Эдвард Вайніловіч — элітнін, грамадзянін, каталік».

Сустрэча з Някляевым

16 лютага на сядзібе ТБМ адбудзеца сустрэча з пастам Уладзіміром Някляевым. Пачатак у 18.30. Уход волны.

КОЛІДАРАЧКІВІЧ

КАНЦЭРТЫ

Джаз

20 лютага а 9-й у Вялікай зале Філармоніі (пр. Незалежнасці, 50) у межах «Джазовых вечараў» здайграе Zbigniew Wegehaupt Quartet (Польшча). Імпрэза пройдзе пры судзейні Польска-га інстытуту ў Мінску.

Платница 13

13 лютага ў «Рэактары» (Харукай, 29) — фест «Платница 13» з узелам метал-гурту: Asguard, Nightside Glance, Weeping Twilight, Soulsides, The Dim Sun і інш. Пачатак а 18-й.

Neuro Dubel

16 лютага ў «Графіцы» (зав. Калініна, 16) а 19-й — канцэрт гурту Neuro Dubel.

Трайца

17 лютага а 19-й на Малой сцэне Купалаўскага тэатру (Энгельса, 12) здайгра ётна-трыо «Трайца».

Каложская Дабравесце

18—21 лютага ў Гродне адбудзеца фестываль праваслаўных песняў «Каложская Дабравесце». Прайдзе ён у Но-вым замку.

Канцэрт памяці Курта Кабэйна

20 лютага ў «Рэактары» — фестываль-триб'ют NIRVANA, прысвечаны дню на-родзінай Курта Кабэйна. Бяруць узел Zaniapad, «Мутнае Вока», «Голая Манашка», Determined, In Joy, LikBez, «Псіхоз».

Пачатак у 17.30.

ВЫСТАВЫ

Радзівілаўская мапа ў Гістарычным музеі

тава будзе доўжыцца да 22 лютага штодзённа, акрамя аўторкай, з 11-й да 18-й.

Адам Мікевіч на паштоўках

У мінскім музеі вайны (Кастрычніцкі пляц) да 31 сакавіка працуе выставка «Адам Мікевіч на паштоўках канца XIX — пачатку XX ст.»

Беларусь: 1915—1918

У Музеі гісторыі Вялікай Айнінай вайны да 31 сакавіка працуе выставка, прысвечаная Першай светавай вайне «Беларусь: 1915—1918 гг.»

Савіцкі, Данцыг, Паплаўскі...

У Палацы мастацтва (Казлова, 3) да 15 лютага працуе Першая рэспубліканская выстаўва «Градыны і сучаснасць». Экспануюць творы Міхася Са-віцкага, Мал. Данцигі, Георгія Паплаўскага.

Пульс планеты

У Мастацкім музеі (Леніна, 20) да 24 лютага працуе выставка Аліксандра Кішчанкі «Пульс планеты».

Igor Сечынаў. Фота

Да 22 лютага ў «Свete Фота» (Прытыцкага, 10) працуе персанальная фотавыстаўва Ігара Сечынава.

Чатырнаццаць гісторыяў

У фотагалерэі «ZHNTA» (пр. Незалежнасці, 13) да 20 лютага працуе фотавыстаўва Данілы Парніка «Са-тварэнне. Хроніка сімейнага жыцця». Выс-

Ван Дэйк і яго эпоха

У Гродзенскім гісторыка-археалагічным музеі (Новы замак) да 28 лютага працуе выставка «Van Дэйк і яго эпоха».

Цуд захаванага бацькоўства

У галерэі NOVA (Харужы, 16) адкрылася выставка Данілы Парніка «Са-тварэнне. Хроніка сімейнага жыцця». Выс-

Фотовідманет

14 лютага ў Вялікай залі КЗ «Мінск» адбудзеца прэзентацыя альбому «Старога Ольса» — «Дрыгула», выдадзенага па матывах «Палацкага сыштку».

Народжаны быць у дарозе

Гродзенскі бард і актор Віктар Шалкеўіч адзначае 50-гадовы юбілей.

У творчым набытку Віктара Шалкеўіча сем альбомаў, дзве ролі ў кіно, а ў гродзенскім тэатры лялек заўсёды поўна, калі там граюць «Тутэйшых» з ягоными узеламі. Аўтар відомых ад Гродна да Маріліва «Таварыша Сапегі» да «Картоткай гісторыі Беларусі» сумішае акторскую кар'еру з правядзеннем аўкцыёнаў, а таксама ладзіць забаўляльныя мерапрыемствы.

«Ёсьць такая харошая легенда пра маё нараджэнне — цяжарная мною мама ў той вечар дапамагала бацьку і майму брату будаваць хлеў, секла трэску», — праглядае Віктар Шалкеўіч. Увечары прышоў час нараджанца, павезлі парадзіху ў містечка,

але не давезлі — нарадзіўся Віктар на сянях. «Эта быў як знак, што ёсць жыцьцё пра вяду ў дарозе», — кажа творца і ў пачверджанне гэтых словаў дадае, што толькі што вярнуўся з Вільні. «Быў раніцай калі касцёлу Маці Божай Бастрабрамскай, знайшоў некалькі літоўскіх манетак, а яшчэ пуштука мне племяму на нагавіцы зрабіла — добрая прыкмета! Таму настрой у мене добры», — смянецца Віктар.

15 лютага бард дасць у гонар свайго юбілею канцэрт у Мінску ў Палацы культуры прафсаюзаў.

Рэдакцыя «Нашай Нівы» далучаеца да віншаванняў юбіляру, зычыць моцнага здароўя і аптымізму!

Сямён Печанко

15 лютага а 19-й у Палацы прафсаюзаў пройдзе канцэрт Віктара Шалкеўіча. І святкаванне яго 50-годдзя. Квіткі: 15—25 тыс. рублёў.

ТЭАТРЫ

Купалаўскі тэатр
20 (пт), 21 (сб), 22 (ндз) — «Вяселле»

малая сцэна

12 (чц), 13 (пт) — «Апельсінова віно»

14 (сб) — «Варшавская мелодыя»

15 (ндз), 16 (пн) — «Дамскія танцы»

18 (ср) — «Беларусь у фантастычных апавяданнях»

Тэатр беларускай драматургії
12 (чц) — «Любоўны дэйнікі»

13 (пт) — «Хто любіць мадам?»

14 (сб) — «Распунскік»

Тэатр імя Горкага

14 (сб) — «Каштанка»

15 (ндз) — «Сунічная паліана»

ДК Дан

20 лютага пластычны тэатр «Інжэкт» на сцэне Палаца

культуры чыгуначнікаў (Чакалава, 7) паказвае «ДК Дан». Пачатак а 20-й

Ах, гэтыя свабодныя мялікі!

13 лютага а 19-й на сцэне

Палацу прафсаюзаў — спектакль «Ах, гэтыя свабодныя мялікі! Леанарда Герса, прасякнуты духам 1960-х.

Жывая музыка, песні Джыма Морысана і Джэніс Джоплін.

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

Падмена

(Changeling)
ЗША, 2008, каляровы і ч/б, 141 хв.

Рэжысёр: Клінт Іствуд
Ролі выканоўцаў: Анджэліна Джолі, Джон Малкавіч, Майкл Келі
Жанр: драма
Адзінка: 8 (з 10)

Аднойчы герайні вярнулася дадому і не знаўшы там свайго сына. Праз колькі метраўшчыцай ўрачыстасцю перадала макі знайдзенага хлопчыка. Але эта была чутковая дзіця. Спрабы макі даведацца, што насамрэч стала з яе сынам, прывідуць да пераследу, псыхіячтрычнай лякарні і сустэрчы з мацякам...

Гісторыя, расказаная Клінтом Іствудам, заснавана на справадлівых падзеях, што адбыліся ў 1920-іх у Лос-Анжэлесе. Сцэнарыст стужкі Майкл Стражынскі, які рагіней працаваў рэпаратерам, наткнуўся на яе ў архівах. Не паверніў сваім вачам. Гісторыя нагадвала шокавы тыльер, да якога не дадунаўся ў аникі драматург. Але сцэнарыст і рэжысёр зрабіў не легкадумную стужку, а пранізвілу і глыбокую драму.

«Пашукі прафы — аснова любога апавядання», — кажа Іствуд у адных з інтерв'ю. — Казаць, прафы — задача для справадлівага актора, а барацьба за яе наўпуйле сэнсан жыццё і кіно, фільм і разльнасць».

Андрэй Расінскі

«Белсат»: тэлепраграма на 16–22 лютага

«Белсат» — гэта незалежны беларускі спадарожнікавы тэлеканал

16 лютага, панядзелак

- 18.00 Аб'ектыў (навіны, I выданне)
 18.10 «Ранча», серыял, 13 серыя
 19.00 «Расія, Чачня. Галасы іншадумца» (Voices of Dissent), дак. фільм, рэж. Карлё Нэр (Carlo Nero), 2005 г., Вялікая Брытанія
 19.50 Наша сцэна: канцэрт гурту «Крамбамбуля», ч. 2
 20.25 Тыдзень з радыё «Свабода»
 21.00 Аб'ектыў (навіны, галоўнае выданне)
 21.20 «Без рэтушы»: «Атамны Астравец», 2009 г., Польшча
 Беларусь мае намер будаваць атамную электрастанцыю. У краіне, якая больш за іншых паярпела ад найвялікай ядравай катастрофы, гэтая тэма даволі гарачая. Нават выбрал самога месца для АЭС выкапкаў вострыя дыскусіі. Улады вырашылі збудаваць станцыю ў Астравецкім раёне, які лічыцца адным з найчысцейшых у Беларусі. На месцы ўжо паўстала камітэт, што выступае супраць размяшчэння станцыі, хacha частка жыхароў, які падаюць меды, вітае будаўніцтва АЭС, што дасць новыя працоўныя месцы.
- У рэпартажы эрэпрэзентуюца меркаванні як жыхароў Астравецкага раёну, так і навукоўцаў-фізікаў, а таксама эколагаў і геолагаў.
- 21.50 «За жмене даляраў» (Per un pugno di dollari / A Fistful of Dollars), маст. фільм, рэж. Сэрджа Леонэ (Sergio Leone), 1964 г., Італія. У ролях: Клінт Іствуд (Clint Eastwood), Марыяна Кох (Marianne Koch)

23.10 «Зграя», дэтэктыўны серыял, 8 сесрыя
 00.00 Аб'ектыў (навіны)

19 лютага, чацвер

- 18.00 Аб'ектыў (навіны, I выданне)
 18.10 «Зграя», дэтэктыўны серыял, 8 сесрыя
 19.05 Кружэлка (сусветная музыка)
 19.40 Хто ёсьць кім? Журналістка Ірына Халіп — мужнае сэрца
 19.55 «Справядлівасць паводле Пуціна», дак. фільм, 2006 г., Германія
 20.40 Кінастужка (праграма пра кінаамастацтва)
- 21.00 Аб'ектыў (навіны, галоўнае выданне)
 21.15 Сальда (эканамічная праграма)
 21.30 На колах: аўтамабільны агляд тэлеканалу «Нямецкая хвала»

17 лютага, аўторак

- 18.00 Аб'ектыў (навіны, I выданне)
 18.10 «Элі Макбіл», тэлесерыял: III сезон, 15 серыя
 00.00 Аб'ектыў (навіны)
- 18.50 Minsk-Mixt-2008, ч. 5. Канцэрт гурту :B:N:
 19.10 «Кропачка і Антон» (Punktchen und Anton), маст. фільм, рэж. Карапін Лінк (Caroline Link), 1999 г., Германія
 21.00 Аб'ектыў (навіны, галоўнае выданне)
 21.15 «Блізкая гісторыя. Іншы погляд»: «Каталіцкі касцёл у Беларусі», дак. фільм, рэж. Зоф'я Кунэрт (Zofia Kunert), 2008 г., Польшча
 22.10 «Зберагчы спадчыну», рэпартаж, 2008 г.
 22.35 Еўропа сέння: тэлечасопіс канала «Нямецкая хвала»
 23.05 «Элі Макбіл», тэлесерыял: III сезон, 16 серыя
 23.45 «Каліханка» ад Сашы і Сірохы (гумарыстычная праграма)
 00.00 Аб'ектыў (навіны)

18 лютага, серада

- 18.00 Аб'ектыў (навіны, I выданне)
 18.10 «Элі Макбіл», тэлесерыял: III сезон, 16 серыя
 18.55 Беларусы ў Польшчы
 19.10 «Рускае шчасце», дак. фільм, 1996 г., Беларусь
 20.05 YoLife! (моладзевая праграма)
 20.30 Праект «Будучыня»: навукова-папулярны агляд тэлеканалу «Нямецкая хвала»
 21.00 Аб'ектыў (навіны, галоўнае выданне)
 21.15 Рэпарцёр (публіцыстычная праграма)
 21.45 «Невядомая Беларусь»: «Лінія Сталіна. Гонар ці ганьба?», дак. фільм, 2008 г., Беларусь
 22.20 Госць «Белсату»: перадача пра наядэйныя праблемы Беларусі
 22.35 Канцэрт Касі Камоцкай на XIV Фестывалі песеннай пэзіі і аўтарскай песні «Бардаўская восень—2007»

- 22.00 Інтэрнаўты выбіраюць
 22.55 «Зграя», дэтэктыўны серыял, 9 сесрыя
 23.50 «Каліханка» ад Сашы і Сірохы (гумарыстычная праграма)
 00.00 Аб'ектыў (навіны)

20 лютага, пятніца

- 18.00 Аб'ектыў (навіны, I выданне)
 18.10 «Зграя», дэтэктыўны серыял, 9 сесрыя
 19.15 Праект «Будучыня»: навукова-папулярны агляд тэлеканалу «Нямецкая хвала»
 19.45 «Смерць Джона Кенедзі—малодшага», дак. фільм, 2007 г., Галандыя
 20.40 Паштоўка з Вільні (праграма пра Беларусь ў Літве)
 21.00 Аб'ектыў (навіны, галоўнае выданне)
 21.15 Госць «Белсату»: перадача пра наядэйныя праблемы Беларусі
 21.35 «Тата» (Tato), маст. фільм, рэж. Мацей Лесіцкі (Maciej Lesicki), 1995 г., Польшча. У ролях: Багуслаў Лінда (Boguslaw Linda), Дарота Сегда (Dorota Segda), Оля Малішэўска (Ola Maliszewska).

- 23.25 «Пітбуль», серыял, 14 серыя
 00.10 Аб'ектыў (навіны)

21 лютага, субота

- 18.00 Аб'ектыў (навіны, I выданне)
 18.10 Тыдзень з радыё «Свабода»
 18.40 «Слёзы Шахеразады» (Sheherazade's Tears), дак. фільм, рэж. Егуда Джад Нэмман (Yehuda Judd Ne'eman), 2006 г., Ізраіль
 Герайна фільму — украіна з Кіева, якая ўжо шмат гадоў жыве ў Ізраілі. Яна не грабрэка (вышла замуж за грамадзянінам Ізраілю), але актыўна жыве жыццём краіны, у яку трапіла. Працуе ў ансамблі, у якім асноўная пара — араб і грабрэка. Ма-статацца ратуе свет прыгажосцю...

- 20.00 На колах: аўтамабільны агляд тэлеканалу «Нямецкая хвала»
 20.30 Падземка (беларускі хіт-парад)

- 21.00 Аб'ектыў (навіны, галоўнае выданне)
 21.15 Маю права (прававая праграма)

- 21.35 Еўропа сέння: тэлечасопіс канала «Нямецкая хвала»

- 22.00 «Інспектар-недарэка» (Inspecteur la Bavure), маст. фільм, рэж. Клод Зідэ (Claude Zidi), 1980 г., Францыя. У галоўнай ролі — Жэрар Дэпард'е (Gerard Depardieu).

Крымінальная камедыя. Малады паліцыянт Стажист Мішаль Клеман нарадзіўся ў сям'і паліцыянтаў. Ягоны бацька прымушае сына плаўбациць, што той пойдзе шляхам бацькоў. Мішэль, вырашыўшы працягваць сям'йную традыцыю, увесі час трапляе ў недарэчную ситуацыю. Але ў складанай слітуацыі недарэка не губляецца і ўступае ў двубой са злачынцам...

- 23.45 «Каліханка» ад Сашы і Сірохы (гумарыстычная праграма)

- 00.00 Аб'ектыў (навіны)

22 лютага, нядзеля

- 18.00 Прэс-экспрэс (аглед друку)
 18.15 «Ранча», серыял, 14 серыя
 19.10 Канцэрт Алеся Камоцкага і Андрэя Мельнікава на XIV Фестывалі песеннай пэзіі і аўтарскай песні «Бардаўская во-сень—2007»
 19.45 Жайтуха (гумарыстычная праграма)
 20.10 «1945: год, які змяніў свет» (1945: The Year that Changed the World), дак. фільм, рэж. Гэбі Кент (Gabi Kent), 2005 г., Вялікай Брытаніі
 Расказываючу пра апошнія дні II сусветнай вайны, аўтары імкніца паказаць, што на-самрэд адбывалася ў палітычных вярхах дзяржаваў-сателітаў: СССР, Вялікай Бры-

таніі ды ЗША. Паказваюца матывы дзе-янняў кіраўнікоў гэтых дзяржаваў і пра-стых людзей. У фільме скрыстаўнаны рэдкія кадры з архіўных сховішчаў.

- 21.00 Аб'ектыў (вынікі тыдня)
 21.20 Ток-шоу «Форум»: Сэксуалізацыя нашага побыту

Адныя кажуць, што на беларускіх экранах паказваюць занадта шмат голых целаў і амаральных паводзін у штодзённым жыцці. Іншыя сцярджаюць, што краіна над Німам і Прытязцю — пуртыканская, дзе слова сэкс вымаўляюць шэлтам, амаль як у СССР, дзе, як вядома, «сэксу не было».

- 22.05 «Інлэнд Імпаяр» (Inland Empire), маст. фільм, рэж. Дэйвід Лінч (David Lynch), 2006 г., ЗША—Францыя—Польшча. У ролях: Лора Дэрн (Laura Dern), Джэрэмі Айран (Jeremy Irons), Джулія Орманд (Julia Ormond).

Психалагічна-містычны трыйцэннік (трэ-лер). Інлэнд Імпаяр — місцоўсць недадэка ад Галідузу, дзе ляжыць мястечка, на-званне ў горы бағіні саду Памоні. Тут разгрэваетца таемнічая гісторыя пра жан-чину, якая трапляе ў небяспечную сітуа-цыю. Перад гледачамі пайстae класічны твор жанру, дзе ёсьць і хаканie, і містыка, і змагніе добра са злом.

- 00.00 Аб'ектыў (вынікі тыдня)

ЛЕВЫМ ВОКАМ

Валютная выбранніца

Для выратавання эканомікі краіны неабходна спыніць скупку даляраў і ёўра насельніцтвам, цвердзяць чыноўнікі і банкіры. Цікава было бы, каб да кампаніі падключыліся і айчынныя гроши. Фельетон

Лёліка Ушкіна.

— Не веру! Халтура!

Харэограф сізын з балету Я. Глебава «Выбранніца», выяўленай на сторублёнай, пісіхаваў. Ціпер купюра, на якой працавала яго трупа, знаходзілася ў пенсійніцы Н. Да моманту, калі старая пачылігаса ў гастронам па хлебе, заставаліся лічаныя гадзіны. У момант разліку купюра мусіла вонкава адпавядзіць усім

патрабаванням Нацбанку. Аднак ціпер нічым падобным і не паіхала: замест вядомай сіціны, дзе барадач у атачэнні балерынаў байдзёра падкідае герайню, на банкноте назіраўся барадак. Артысты, спрабуючы настроіцца, вяла хадзіці па скрэцтапаперы туды-сюды.

У дадатак да хаосу, апісанага вышай, на білет Нацбанку раптам вывалиўся мужчына з кейсам, якога ў лібрэта яўна не было.

— Што робяць чужыя на купюрах? — зароў харэограф.

Мужчына падышоў бліжэй: «Прабачце, вы рэжэксёр сізын з «Выбранніцай» на білеце Нацбанку нумар Гн9629787? Я ад Пракапівіча... Мы інфармуем усе білеты Нацбанку. Ёсьць інструкцыя: перадухільці валютна-абменныя

аперацыі. Калі вашу купюру будучь мяняць на даляры — уцякніце са сіцын. Тады выява на банкноте не будзе адпавядзіць вонкавым стандартам. Разумец? Каір абменніка падумае, што яна фальшывыя, і ўгода будзе сарвана!»

У пастаноўшчыку, які даўно выношуў асабістыя творчыя планы, загарэліся вочы: «Нашто ўцякніць? Мы можам сінэзу з аднаго майго спектаклю...»

«Не, — катэгорычна адрэзаў чыноўнік. У вас чалавечы калектыв, а на іншых купюрах будынкі і панарамы гарадоў. Адзіны спосаб змяніць выгляд такіх банкнот у выпадку іх амбену — частковы дэмантаж. Спецыяльныя брыгады ўжо закладаюць пад б'екты дынаміт. Уяўляеце, што будзе, калі мы

бабахнем «Летні амфітэатр ў Віцебску» з дэсцітысцічнай? Не дай Бог ваша купюра будзе побач... Усіх асколкамі накрые. На ўсякі выпадак дайце артыстам распісанца за тэхніку бяспекі. Рэжысёр папоўз да артыстаў. А чыноўнік у душы добрым словамі загадаў шаленую інфляцыю 1990-х, якая вынесла з рынку першыя «зайчыкі». На іх былі выяўленыя выключна жывёлы. Пры ўсей фантазіі, ён не мог уяўіць, якім чынам мог бы растлумачыць ласю з банкноты «50 капеек», што такое рэгіянальная рэзервовая валюта, даляр, ёўра і выданне «Советская Беларуссия», прымусовая падпіска на якое свеціць парнікапытнаму, калі ён не падпрадкующа інструкцыі.

Арсеню Лісу — 75

Гісторыку ідэй і культуры, доктару філалагічных навук Арсеню Лісу споўнілася 75. Ён нарадзіўся 4 лютага 1934 г. у вёсцы Вётчава ў Смаргонскім раёне.

Скончыў філалагічны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэту, потым выкладаў беларускую мову і літаратуру ў Шаркаўшчынскай сярэдняй школе на Віцебшчыне. У 1966 г. выдаў кнігу пра напаўзабароненага на той

час лідэра Грамады і аўтара беларускай правапісу Браніслава Тарашкевіча.

Пасля ён адкрыў чытальнічам Драздовіча, Гарэцкага. Неўзабаве ў «Кнігарні «Наша Ніва» мае выйсці збор твораў Арсенія Ліса.

Анатолю Грыцкевічу — 80

Патрыярху беларускай гісторычнай науки споўнілася 80 гадоў. Нарадзіўся ён 31 студзеня 1929 г. у Мінску. Мае трох вышэй-

шых адукацыі: скончыў Мінскі дзяржаўны медыцынскі інстытут, Мінскі дзяржаўны педагогічны інстытут замежных моваў, Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт. З 1959 г. працуе ў Інстытуце гісторыі Акадэміі наукаў. Тэма, якой ахвяраваўся прафесар Грыцкевіч, — гісторыя беларускай урбаністыкі: гарады часоў ВКЛ і Рэчы Паспаліті, іх харктэрystыкі, магдэбургскія права ў Беларусі.

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМИ

Ціпер на банкі даюць калі 6% у год, начыць, калі наш хутар каштую 700 рублёў, ды траба, каб ён даваў даходу свайму гаспадару 42 рублі. Начыць, арандзі за наш хутар больш як 42 рублі ў год плаціць не можна. Гэта самая вялікая цена, яку можна ўзяць за твой хутар. Ад даходу, што меў наш хутарнік (ад 74 руб. 66 коп.), аднім грошам, што трэба плаціць за аранду (42 руб.), дыкіх ізве,

што той, што сядзіць на ім, можа забіць у год чыстымі грамі 32 рублі 66 коп.

«Наша Ніва», № 6 і 7, 1909

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ВІТАННІ

Самага абаяльнага беларускага барда з Гродзеншчынай падзеям 50-гадамжыццю Чакам сустэрчы! 15 лютага на канцэрце Наталям і Ігару сардэчна віншует са шлюбам. Шчасці! Здроў! Любовы агоды! Вам, Данілюкі Зрабіц нас наязноміны час, наполі! Гурчынінага жнінем, багатакаханніюс.

Багатадзірніх імкненняў.

Сумелы мы та гастасцель...

Што болей іншага вадзіці...

А чаркі стаць на стасле...

У размове забытнічаны...

Шаноўны Арсеній Сяргеевіч! Сардэчна віншует з юбілем! Здроў! Ванды часціца, творчага напложення на доўгія дні! Каліна Кастаменка, Наталія Камінскія!

Арсеній Сяргеевіч Ліс, даражэнкі, з юбілем Вас! Мочагодзароў! Далейшых творчых поспехаў.

Мы ўжо раўгваліся на Вас у нашых спраўах, так і надалей

будзем раўгваліца. Далякі, што Вы ёсць! Андрэй Вашкевіч!

Даражэнкі Арсеній Сяргеевіч! Спадар Арсеній! Як добра, калі Вы ёсць побач. І калі мы проста наўчым. Чуюць гісторычныя, разумнейшыя і са

магічныя — нападніешія гонімі гордасці, што

ты БЕЛАРУСІ! Ствараючы

Шаноўны Арсеній Сяргеевіч! Жадаю Вам яшчэ

доўгіх дніў юбілея, каб дакаць, што дні, калі ў цэнтры! Менску захст большашыцага! Чалох устане помнік Тарашкевічу.

Будзем раўгваліца. Далякі, што Вы ёсць! Андрэй Вашкевіч!

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ У «НН» (не больш за 15 словаў)

можна падаць бясплатна. Дасылайце поштай (а/c 537, 220050, Мінск) ці праз e-mail (nn@nn.by) або размешчайце на форуме сайту www.nn.by. Дык скарыстайцеся!

Наша Ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:

З. Вольскі (1906), А. Ляўсі (1906—1914),

Янка Купала (1914—1915), А. Лукашевіч,

У. Знамероўскі (1920), С. Дубавец (1991—2000).

сакратары рэдакцый Настаўніцкая

і шт-рэдактар Аляксандра Дзінько

галоўны рэдактар

Андрэй Генадзеў Скурко

Сергей Харускі

Мікоўскі (фундатары газеты «Наша Ніва»)

Грыгорыяў (прадпрыемства «Сродны»)

адрас для дапоўнай:

220050, Мінск, а/c 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29.

E-mail: nn@nn.by

On-line: www.nn.by

«Наша Ніва», № 6 і 7, 1909

14 лютага

Дзень закаханых

Старонка 8.

Газета ўдзельніца 48 разоў нагод

Нумар падпісны 5 друк 23.00 10.02.2009.

Звеставаніе № 746

Рэдакцыйны адрас: 220101, г. Мінск, пр. Ракасоўскага, 102-71.

Нумар падпісны 5 друк 23.00 10.02.2009.

ISBN 1519-1614

Цена дамоўнай:

M 1 2 3 4 5 6 7 8 9 1 0 1 1 1 2

P 1 2 3 4 5 6 7 8 9 1 0 1 1 1 2

97718191610086 09006